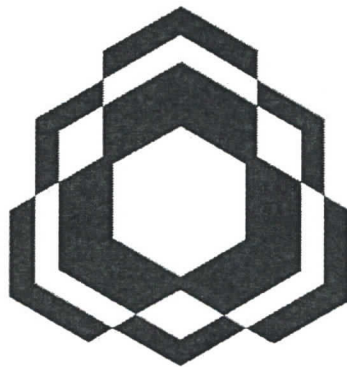

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI

KASY KRAJOWEJ

ZA ROK 2016

SKOK

SPIS TREŚCI

1. Informacje ogólne.
2. Sytuacja SKOK w roku 2016.
3. Działalność Kasy Krajowej.
 - 3.1. Działania stabilizacyjne.
 - 3.2. Kontrola i lustracja.
 - 3.3. Prace legislacyjne.
 - 3.4. Działalność szkoleniowa i wydawnicza.
 - 3.5. Standardy.
 - 3.6. Działalność operacyjna i rozliczeniowa.
4. Zasady Ładu Korporacyjnego.
5. Współpraca z instytucjami krajowymi i zagranicznymi.
 - 5.1. Instytucje krajowe.
 - 5.2. Instytucje zagraniczne.
6. Kadry.
7. System kontroli wewnętrznej.
8. System SKOK.
9. Wyniki finansowe Kasy Krajowej za rok 2016.
10. Przewidywane warunki realizacji wyniku finansowego w roku 2017.
11. Ocena realizacji „Kierunków działalności i zasad rozwoju Kasy Krajowej na lata 2015 – 2017”.
12. Raport dotyczący ryzyka.
13. Rezerwy tworzone na sprawy sądowe oraz odpisy aktualizujące.
14. Ciała statutowe Kasy Krajowej.
15. Zdarzenia istotne, jakie nastąpiły po zakończeniu roku obrotowego.
16. Podsumowanie.

1. Informacje ogólne.

Sprawozdanie Zarządu Kasy Krajowej z działalności Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo Kredytowej zostało sporządzone na podstawie art. 49 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r., poz. 1047 ze zm.) oraz § 38 ust. 2 Statutu Kasy Krajowej. Rok 2016 był kolejnym rokiem, w którym zarówno spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (dalej: SKOK lub Kasa), jak i Kasa Krajowa funkcjonowały pod nadzorem sprawowanym przez Komisję Nadzoru Finansowego (dalej: KNF). Kasa Krajowa skupiała swoją działalność na realizacji zadań ustawowych i statutowych oraz wykonywała liczne obowiązki informacyjno – sprawozdawcze w szczególności wobec: Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo – Kredytowych (dalej: SKOK, kasy), Komisji Nadzoru Finansowego (dalej: KNF), Bankowego Funduszu Gwarancyjnego i Narodowego Banku Polskiego.

Zgodnie z art. 42 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. (tekst jedn.: Dz. U. z 2016, poz. 1910 ze zm., dalej jako: „ustawa o SKOK”) oraz § 3 ust. 1-3 Statutu, głównym celem działalności Kasy Krajowej jest zapewnienie stabilności finansowej zrzeszonym SKOK oraz sprawowanie nad nimi kontroli w celu zapewnienia bezpieczeństwa oszczędnościom zgromadzonym w Kasach. Kasa Krajowa zobowiązana jest również do podejmowania działań na rzecz zapewnienia zgodności działalności kas z przepisami prawa.

W wykonywaniu powyższych zadań, Kasa Krajowa udziela SKOK pomocy stabilizacyjnej oraz prowadzi czynności kontrolne w SKOK. Prowadzenie tych działań wspierają czynności w zakresie analitycznej kontroli „za biurką”, które umożliwiają bieżącą analizę sytuacji finansowej w SKOK, a przeprowadzane są na podstawie danych finansowych przekazywanych przez SKOK do Kasy Krajowej.

Kasa Krajowa realizuje na rzecz SKOK także pozostałe działania wskazane w art. 44 ustawy o SKOK, w szczególności w zakresie: reprezentacji interesów Kas przed organami władzy i administracji państwowej, opiniowania aktów prawnych, zapewnienia doradztwa prawnego, organizacyjnego i finansowego, prowadzenia szkoleń i działalności wydawniczej, opracowywania standardów świadczenia usług, prowadzenia dokumentacji oraz systemów informatycznych, udzielania SKOK pożyczek i kredytów, przyjmowania lokat, wypełniania za SKOK obowiązków informacyjnych wobec NBP. Kasa Krajowa pośredniczy również w przeprowadzaniu rozliczeń członków SKOK oraz jest wydawcą kart płatniczych dla członków SKOK.

Kasa Krajowa, w wykonaniu swoich ustawowych i statutowych zobowiązań, opracowuje wzorce umowne, dotyczące świadczenia usług na rzecz SKOK. W marcu 2016 r. KNF zaakceptowała wzorzec umowy kredytu opracowany przez Kasę Krajową, nadal konsultowany jest z KNF wzorzec standardów świadczenia usług i prowadzenia dokumentacji przez kasy oraz systemów informatycznych dla kas.

Pismem KNF z dnia 4 marca 2014 r. (DBS/DBS_W6/713/27/1/2014), Kasa Krajowa została zobowiązana, na podstawie art. 72b ust. 2 i 3 ustawy o skok, do opracowania programu postępowania naprawczego. Program Postępowania Naprawczego Kasy Krajowej, przyjęty uchwałą Rady Nadzorczej nr 9 z dnia 22 maja 2015 r., stanowi czwartą wersję przedstawionego KNF programu. Pomimo, iż do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania, Program nie uzyskał akceptacji KNF, Kasa Krajowa, przez okres sprawozdawczy, konsekwentnie go realizowała.

W 2016 roku Kasa Krajowa i SKOK w dalszym ciągu funkcjonowały na solidnym fundamencie, w oparciu o silne poczucie więzi członkowskiej i zaufanie, w związku z czym potrafiły zareagować właściwie na wydarzenia zarówno polityczne, jak i ekonomiczne.

2. Sytuacja SKOK w roku 2016.

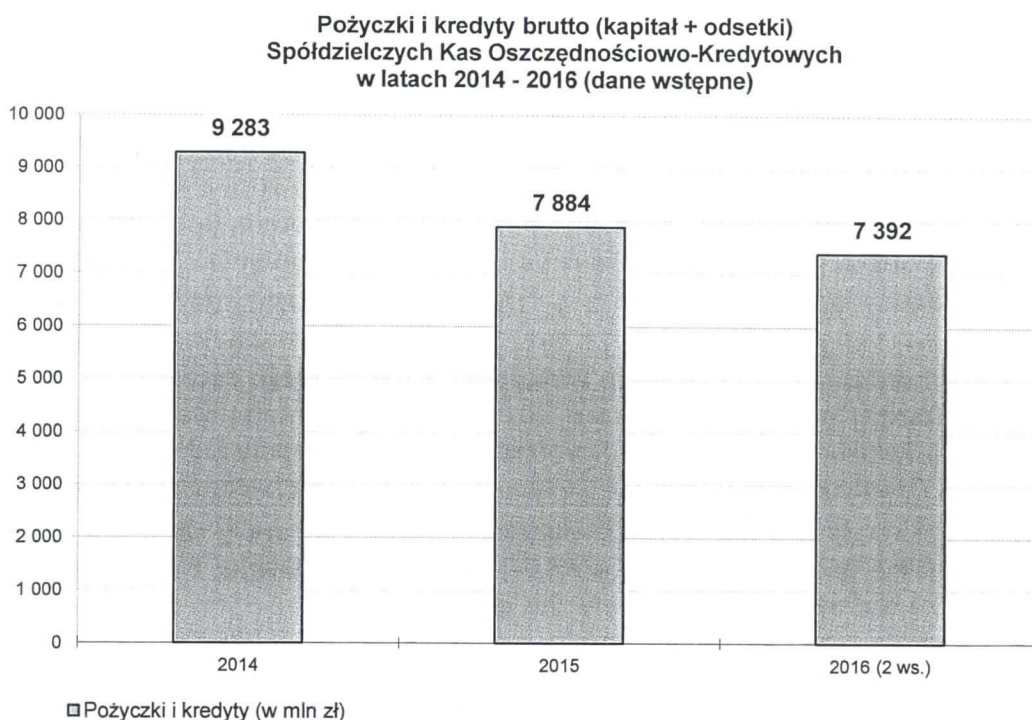
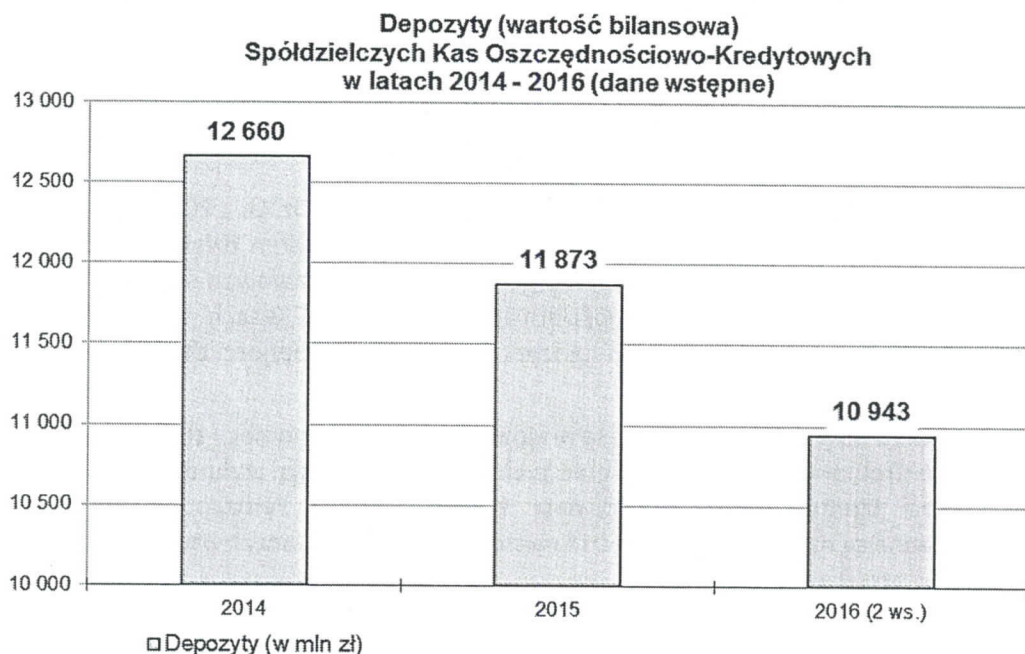
W roku 2016, w związku m.in. ze spadkiem liczby SKOK prowadzących działalność operacyjną, aktywa SKOK w stosunku do roku 2015 obniżyły się o 8%, wartość depozytów członkowskich obniżyła się o 8%, natomiast o 6 % spadła wartość udzielonych pożyczek i kredytów.

Liczba SKOK prowadzących działalność operacyjną w latach 2014 – 2016

2014 r.	2015 r.	2016 r.
50	48 ¹	40 ²

¹ jedna SKOK połączyła się z inną SKOK oraz jedna została przejęta przez bank,

² działalność 5 Kas została zawieszona, a następnie ogłoszono ich upadłość; 3 SKOK zostały przejęte przez bank.

Oprócz usług depozytowych i pożyczkowo-kredytowych, SKOK prowadzą także dla swoich członków rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe. Rachunki oferowane są zarówno osobom fizycznym, nieprowadzącym działalności gospodarczej, jak i prowadzącym działalność gospodarczą oraz

podmiotom, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy o skok. W SKOK rozwijane są również usługi powiązane z rachunkami, takie jak: karty Visa (w roku 2016 wydano ponad 223 tys. kart). SKOK nadal świadczą usługę bankowości elektronicznej (e-SKOK), z której w roku 2016 korzystało ponad 173 tys. członków SKOK; łączna liczba bankomatów własnych SKOK24 oraz bankomatów Global Cash w 2016 r. wynosiła 784 sztuk.

Wskazane wcześniej zdarzenia, które miały istotny wpływ na kształtowanie się sytuacji w całym sektorze SKOK, w ujęciu chronologicznym przedstawiają się następująco:

- 26 stycznia 2016 r. KNF podjęła decyzję o przejęciu SKOK im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego przez Alior Bank SA, w związku z czym SKOK ta została przejęta z dniem 01 marca 2016 r.,
- 13 kwietnia 2016 Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy ogłosił upadłość SKOK Polska (sygn. akt X GU 243/16.)
- 26 kwietnia 2016 r. KNF podjęła decyzję o przejęciu Powszechnej SKOK przez Alior Bank SA, w związku z czym SKOK ta została przejęta z dniem 01 czerwca 2016 r.,
- 18 maja 2016 r. KNF podjęła decyzję o ustanowieniu Zarządcy Komisarycznego w Wielkopolskiej SKOK,
- 25 maja 2016 r. KNF podjęła decyzję o ustanowieniu Zarządcy Komisarycznego w Twojej SKOK,
- 02 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy w Toruniu ogłosił upadłość SKOK Kujawiak (sygn. akt V GU 23/16),
- 02 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy w Katowicach ogłosił upadłość SKOK Jowisz (sygn. akt X GU 242/16/3),
- 07 lipca 2016 r. KNF podjęła decyzję o ustanowieniu Zarządcy Komisarycznego w SKOK Nike.
- 12 lipca 2016 r. Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach ogłosił upadłość SKOK Arka (sygn. akt XGU-263/16/4),
- 04 sierpnia 2016 r. KNF podjęła decyzję o ustanowieniu Zarządcy Komisarycznego w SKOK Jaworzno,
- 08 sierpnia 2016 r. KNF podjęła decyzję o ustanowieniu Zarządcy Komisarycznego w SKOK Wybrzeże,
- 14 września 2016 r. KNF podjęła decyzję o ustanowieniu Zarządcy Komisarycznego w SKOK Profit,
- 19 września 2016 r. KNF podjęła decyzję o ustanowieniu Zarządcy Komisarycznego w Bieszczadzkiej SKOK,
- 30 września 2016 r. Sąd Rejonowy w Gliwicach ogłosił upadłość SKOK Skarbiec (sygn. akt XII GU 235/16),
- 12 października 2016 r. KNF podjęła decyzję o ustanowieniu Zarządcy Komisarycznego w Lubuskiej SKOK.

W roku 2016 kasy, w których 31 grudnia 2016 r. działały organy statutowe wypracowały 34,217 mln PLN nadwyżki bilansowej, podczas, gdy kasy objęte zarządkiem komisarycznym według stanu na 31 grudnia 2016 r. wygenerowały stratę na poziomie 162,755 mln PLN. W roku 2015 kasy, w których 31 grudnia 2016 r. działały organy statutowe przyniosły 1,575 mln PLN straty, a kasy pozostające pod zarządkiem komisarycznym w dniu 31 grudnia 2016 r. przyniosły w 2015 roku 23,107 mln PLN straty. Oznacza to, że w roku 2016 w stosunku do roku 2015 wynik kas, w których 31 grudnia 2016 r. działały organy statutowe poprawił się o 35,792 mln PLN, a wynik kas pozostających 31 grudnia 2016 r. pod zarządkiem komisarycznym pogorszył się o 139,648 mln PLN.

W roku 2016 w porównaniu do roku 2015 fundusze własne kas, w których 31 grudnia 2016 r. działały organy statutowe uległy obniżeniu o 65,3 mln PLN, a kas objętych zarządkiem komisarycznym w dniu 31 grudnia 2016 r. o 309,8 mln PLN. Współczynnik wypłacalności kas w których 31 grudnia 2016 r.

działy organy statutowe wyniósł 4,70%, przy wymogu określonym na poziomie 5%, a współczynnik określony w art. 74c ust. 1 ustawy o skok wyniósł dla tych kas 4,09% przy wymogu określonym na poziomie 1%. W roku 2016 doszło także do obniżenia poziomu aktywów kas – w przypadku kas, w których 31 grudnia 2016 r. działały organy statutowe spadek ten wyniósł 13,4 mln PLN, a w przypadku kas objętych 31 grudnia 2016 r. zarządem komisarycznym spadek aktywów w 2016 r. wyniósł 426 mln PLN.

3. Działalność Kasy Krajowej.

Głównym celem działalności Kasy Krajowej jest zapewnienie stabilności finansowej spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, a w szczególności udzielanie SKOK wsparcia finansowego ze środków funduszu stabilizacyjnego oraz sprawowanie kontroli nad kasami dla zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonych w nich oszczędności oraz zgodności działalności kas z przepisami prawa.

3.1. Działania stabilizacyjne.

Działalność Kasy Krajowej w zakresie udzielania spółdzielczym kasom oszczędnościowo-kredytowym pomocy ze środków funduszu stabilizacyjnego regulowana jest przepisami ustawy o SKOK, które jednoznacznie wskazują wyłącznie na dwa źródła zasilania funduszu stabilizacyjnego – podstawowe, którym są wkłady SKOK oraz uzupełniające - przynajmniej 90% nadwyżki bilansowej Kasy Krajowej. Także inne środki, pozostające w dyspozycji Kasy Krajowej, zgodnie ze stanowiskiem KNF przedstawianym Kasie Krajowej, mogą być wykorzystane na działalność stabilizacyjną w rozumieniu art. 42 ustawy o skok, przy czym nie mogą jednak służyć bezpośredniemu zasileniu funduszu stabilizacyjnego. W 2016 roku nie pozyskano żadnych dodatkowych środków, poza pochodzącymi z funduszu stabilizacyjnego, które mogłyby zostać przeznaczone na pomoc Kasom, niemniej jednak pomoc nadal udzielana była ze środków pozyskanych w latach wcześniejszych z pożyczki z TUW SKOK oraz emisji obligacji. Wszelka pomoc stabilizacyjna dla SKOK udzielana jest po uzyskaniu opinii Komisji Funduszu Stabilizacyjnego. Mimo, że ustawa o SKOK wymaga takiej opinii wyłącznie w przypadku pomocy z funduszu stabilizacyjnego, Zarząd Kasy Krajowej zdecydował o uzyskiwaniu takiej opinii także w przypadku pomocy stabilizacyjnej finansowanej z pozostałych źródeł. Zarząd uznał, że działanie to jest pożądane w celu wypracowania bardziej obiektywnego stanowiska w zakresie wysokości i formy pomocy udzielanej poszczególnym SKOK. Działania Kasy Krajowej w obszarze udzielania Kasom pomocy stabilizacyjnej, dążyły przede wszystkim do zapewnienia utrzymania przez SKOK wskaźnika, o którym mowa w art. 74c ust.1 ustawy o SKOK, tj. wyrażonego procentowo stosunku funduszy własnych do wartości aktywów na poziomie co najmniej 1% oraz utrzymania nadwyżki aktywów SKOK nad zobowiązaniami, by nie doszło do sytuacji określonej w art. 74k ustawy o SKOK, a także wspierały SKOK w prowadzeniu działań naprawczych opisanych w realizowanym przez SKOK programie postępowania naprawczego, mających na celu poprawę rentowności działalności SKOK i efektywniejsze pokrycie straty z lat ubiegłych.

W roku sprawozdawczym Kasa Krajowa przyznała pomoc w następujących formach i wysokości:

- kredyty stabilizacyjne w kwocie 6 mln zł, z tego do końca roku wypłacono 3 mln zł,
- objęcie w SKOK udziałów nadobowiązkowych w kwocie 7,68 mln zł, z tego do końca 2016 roku wypłacono 7,63 mln zł.

W 2016 r. sukcesywnie realizowane były zamiany formy pomocy stabilizacyjnej z kredytów udzielanych na zasadach zobowiązania poporzędkowanego na udziały nadobowiązkowe, obejmowane przez Kasę Krajową w SKOK. Kwota objętych udziałów w wyniku zamiany pomocy pierwotnie przyznanej w formie kredytu na zasadach zobowiązania podporządkowanego, wyniosła w 2016 roku 1,67 mln zł.

Łączna wielkość pomocy stabilizacyjnej wypłaconej SKOK i aktywnej do 31 grudnia 2016 roku ze wszystkich źródeł finansowania, bez uwzględnienia darowizn i umorzeń, wyniosła 448,16 mln zł (bez odpisów aktualizujących). Pomoc niewypłacona, ze względu na niespełnienie przez SKOK przesłanek koniecznych do zrealizowania wypłaty, wyniosła na dzień 31 grudnia 2016 r. – 13,8 mln zł.

Pomoc przyznana ze środków funduszu stabilizacyjnego do dnia 31 grudnia 2016 roku wyniosła 417,2 mln zł, w tym wypłacona pomoc stabilizacyjna ze środków funduszu stabilizacyjnego do dnia 31 grudnia 2016 roku wyniosła 414,15 mln zł (bez umorzeń i darowizn). Pozostała część pomocy zostanie wypłacona niezwłocznie po spełnieniu przez wnioskodawców przedstawionych przez Kasę Krajową przesłanek.

W 2016 roku nie udzielono pomocy stabilizacyjnej w formie darowizny lub umorzenia kredytu stabilizacyjnego.

Pomoc przyznana ze środków dodatkowych, uzyskanych z pożyczki TUW SKOK oraz z emisji obligacji Kasy Krajowej, wyniosła do dnia 31 grudnia 2016 roku 44,8 mln zł, przy czym do dnia 31 grudnia 2016r. wypłacono 34 mln zł.

3.2. Kontrola i lustracja.

Czynności kontrolne i lustracyjne wykonywane są w SKOK przez pracowników Działu Lustracji i Kontroli oraz pracowników Działu Monitoringu, bowiem Kasa Krajowa, od dnia wejścia w życie ustawy o SKOK, wykonuje kontrolę działalności Kas zarówno w formie kontroli (inspekcji) i lustracji na miejscu, jak i w ramach tzw. kontroli „zza biurka”.

Analityczna kontrola „zza biurka”, przeprowadzana przez pracowników Działu Monitoringu w 2016 r., odbywała się na podstawie dokumentów i informacji, przekazywanych przez SKOK w trybie określonym w art. 62f ustawy o SKOK, w Statucie Kasy Krajowej oraz w uchwale nr 19 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Kasy Krajowej z dnia 19 grudnia 2014 r. Bieżąca analiza sytuacji finansowej SKOK, prowadzona jest poprzez kontrolę obszarów dotyczących m. in.: ryzyka funduszy własnych i wypłacalności SKOK, ryzyka płynności, jakości aktywów oraz efektywności i rentowności, w ramach analizy miesięcznej, kwartalnej, czy oceny realizacji programu postępowania naprawczego przez SKOK. W oparciu o dostarczane, w ramach przyjętej uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Kasy Krajowej z dnia 19 grudnia 2014 r., dokumenty informacyjno - finansowe, badaniu przez Kasę Krajową podlega m.in. osiąganie przez SKOK odpowiednich wskaźników oraz działania zmierzające do odbudowy funduszy własnych.

Wszelkie czynności kontrolne i lustracyjne, wykonywane na miejscu, prowadzone są wyłącznie przez zespoły inspekcyjne/lustracyjne, złożone z pracowników Działu Lustracji i Kontroli.

Podstawowa działalność kontrolna wykonywana jest w oparciu o przepisy ustawy o SKOK oraz Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 lipca 2014 r. w sprawie szczegółowego trybu wykonywania czynności kontrolnych Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 952). Na podstawie ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 299), Kasa Krajowa przeprowadza kontrolę w zakresie wykonywania przez SKOK przepisów tej ustawy. Na podstawie art. 44 ust. 7 ustawy o SKOK, Kasa Krajowa przeprowadza lustrację zrzeszonych SKOK, zgodnie z przepisami ustawy Prawo spółdzielcze.

Czynności sprawdzająco-kontrolne i lustracyjne, podejmowane w miejscu prowadzenia działalności SKOK, takie jak: kontrole i lustracje, umożliwiają weryfikację całości lub wybranych elementów w działalności SKOK, m.in.: prezentowanych przez SKOK wyników finansowych, w tym związanych z realizacją przez Kasy programów postępowania naprawczego, a także badanie przestrzegania przez SKOK przepisów prawa oraz wewnętrznych regulacji. Badaniu podlega także realizacja zaleceń pokontrolnych i wniosków polustracyjnych.

W wykonaniu powyższego, w roku sprawozdawczym, Kasa Krajowa przeprowadziła w SKOK 42 czynności sprawdzająco-kontrolne oraz lustracyjne, tj.:

- 14 kontroli dotyczących przestrzegania przepisów ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy,
- 11 kontroli planowanych,
- 4 kontrole doraźne,

- 13 lustracji.

3.3. Prace legislacyjne.

W roku 2016 Kasa Krajowa prowadziła monitoring prac legislacyjnych, którego celem było:

- zidentyfikowanie, z możliwie jak największym wyprzedzeniem, projektów regulacji prawnych, które będą miały wpływ na działalność spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz Kasy Krajowej,
- umożliwienie realizacji ustawowego zadania Kasy Krajowej, jakim jest wyrażanie opinii o projektach aktów prawnych dotyczących SKOK,
- uwzględnienie przyszłych zmian legislacyjnych w planach działalności Kasy Krajowej.

Monitoring obejmował: założenia do projektów ustaw, projekty ustaw, a także projekty aktów wykonawczych.

Monitoringiem objęte było również postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym, dotyczące wniosku Grupy Posłów o zbadanie zgodności przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (K49/16). Termin rozprawy nie został wyznaczony w 2016 r.

W roku 2016 Kasa Krajowa aktywnie uczestniczyła w szeroko zakrojonych pracach legislacyjnych, zarówno na etapie prac rządowych, jak i parlamentarnych, poprzez: przedstawianie opinii i uwag do projektów aktów prawnych, udział w konferencjach uzgodnieniowych, formułowanie propozycji rozwiązań prawnych dotyczących spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Kasy Krajowej, a także udział w posiedzeniach komisji sejmowych i senackich.

W roku 2016 zostały uchwalone w szczególności następujące akty prawne, mające znaczenie dla działalności spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Kasy Krajowej (ujęcie chronologiczne):

- Ustawa z dnia 15 stycznia 2016 r. o podatku od niektórych instytucji finansowych (Dz. U. poz. 68);
- Ustawa z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym oraz ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz. U. poz. 381);
- Ustawa z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. poz. 421);
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2016 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. poz. 780);
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 846);
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o administracji podatkowej (Dz. U., poz. 905);
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1177);
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. poz. 996);
- Ustawa z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz. U. poz. 1579);

- Ustawa z dnia 5 września 2016 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. poz. 1550);
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. poz. 195);
- Ustawa z dnia 23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich (Dz. U. poz. 1823);
- Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. poz. 1948);
- Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. poz. 1947);
- Ustawa z dnia 29 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1926);
- Ustawa z dnia 30 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1997);
- Ustawa z dnia 1 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2024);
- Ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 85);
- Ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o rachunkowości (Dz. U. z 2017 r. poz. 61);
- Ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego przedsiębiorców (Dz. U. poz. 2255);

W roku sprawozdawczym, Kasa Krajowa uczestniczyła w pracach dotyczących m.in. projektów następujących aktów prawnych, które to prace nie zostały sfinalizowane do końca roku:

- Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (etap prac rządowych);
- Rządowy projekt ustawy o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (etap prac rządowych);
- Rządowy projekt ustawy o wymianie informacji podatkowych z innymi państwami (etap prac rządowych i parlamentarnych);
- Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania administracyjnego oraz niektórych innych ustaw (etap prac rządowych);
- Rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia dochodzenia wierzytelności (etap prac rządowych);
- Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (etap prac rządowych);
- Przedstawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej (etap prac parlamentarnych);
- Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (etap prac parlamentarnych);
- Rządowy projekt ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz o nadzorze publicznym (etap prac rządowych i parlamentarnych);
- Projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie wzoru wniosku o wydanie interpretacji ogólnej oraz sposobu uiszczenia opłaty za wnioski;

- Projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie upoważnienia do wydawania postanowień o pozostawieniu bez rozpatrzenia wniosków o wydanie interpretacji ogólnych oraz wykonywania niektórych czynności związanych ze złożonymi wnioskami;
- Projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie wzoru wniosku o wydanie interpretacji indywidualnej oraz sposobu uiszczenia opłaty za wnioski;
- Projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie informacji zawartych w dokumentacji podatkowej w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych;
- Projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie określenia wzoru uproszczonego sprawozdania w zakresie podatku dochodowego od osób prawnych;
- Projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie szczegółowego zakresu, trybu i terminów przekazywania Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu informacji niezbędnych do wykonywania jego zadań, w szczególności informacji o wartości wierzytelności i wartości środków gwarantowanych oraz danych i informacji niezbędnych do wyliczenia obowiązkowych składek;
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie informacji niezbędnych do opracowania, aktualizacji i oceny wykonalności planów przymusowej restrukturyzacji i grupowych planów przymusowej restrukturyzacji;
- Projekt rozporządzenia Ministra Finansów zmieniające rozporządzenie w sprawie wzorów pełnomocnictwa szczególnego i pełnomocnictwa do doręczeń oraz wzorów zawiadomienia o zmianie, odwołaniu lub wypowiedzeniu tych pełnomocnictw;
- Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad wyznaczania składek na finansowanie przymusowej restrukturyzacji kas w oparciu o ryzyko;
- Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie przekazywania w formie zobowiązań do zapłaty składek wnoszonych do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego przez banki, oddziały banków zagranicznych, firmy inwestycyjne, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową;
- Projekt rozporządzenia Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2017.

3.4. Działalność szkoleniowa i wydawnicza, związana z działalnością Kas.

Działalność wydawnicza w roku 2016 prowadzona była we współpracy ze Spółdzielczym Instytutem Naukowym. Podobnie, jak w latach poprzednich, publikowano następujące czasopisma:

- „*Pieniądze i Więź*” pod red. J. Ossowskiego. Kwartalnik naukowy poświęcony problematyce ekonomicznej, prawnej i społecznej. W 2016 r. ukazały się cztery numery czasopisma (tj. od nr 1 (70) do nr 4 (73));
- „*Prawo i Więź*” pod red. prof. L. Morawskiego. Kwartalnik naukowy poświęcony prawu i badaniom społecznym. W roku 2016 ukazały się cztery numery czasopisma (tj. od nr 1(15) do nr 4(18));
Obu czasopismom Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznał po 5 punktów i wpisał tytuły na listę krajowych czasopism wyróżnionych;
- „*Rocznik Orzecznictwa i Piśmiennictwa z zakresu Prawa Spółdzielczego*” pod red. prof. K. Pietrzykowskiego. Ukazał się tom VI;
Czasopismu Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznał 1 punkt i wpisał tytuł na listę krajowych czasopism wyróżnionych;
- „*Raport*” pod red. J. Ossowskiego – dodatek kwartalnika „*Pieniądze i Więź*” – w roku 2016 ukazał się jeden tematyczny numer czasopisma zawierający studium Bena Rogersa, *Unie kredytowe – 10 propozycji dla młodych dorosłych*.

Ponadto wydano następujące publikacje książkowe:

- R. Piekarski, *Makiawelizm, patologia ducha, sacrum i polityka. Eseje z filozofii polityki*;
- G. Ancyparowicz – *Od neoliberalizmu do neokolonializmu. Ćwierć wieku transformacji ustrojowej w Polsce* (dodruck).

Spółdzielczy Instytut Naukowy, w ramach współpracy w zakresie działalności wydawniczej na rzecz SKOK, redaguje również następujące witryny internetowe: sin.edu.pl, p-i-w.edu.pl, prawoiwiez.edu.pl – adresowane do różnych czytelników, w tym pracowników naukowych, studentów oraz osób zainteresowanych nabyciem wydawanych publikacji (także w formie elektronicznej).

W roku sprawozdawczym Spółdzielczy Instytut Naukowy zorganizował kolejną, XVI edycję „Ogólnopolskiego konkursu na najlepszą rozprawę habilitacyjną, doktorską oraz pracę magisterską poświęconą tematyce spółdzielczej”. Jury Konkursu przyznało:

- jedno wyróżnienie w kategorii najlepsza rozprawa doktorska Magdalenie Rajchełt za pracę *Zasobowe czynniki potencjału konkurencyjnego a wyniki ekonomiczne spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych*;

- dwa wyróżnienia w kategorii najlepsza praca magisterska, tj. Magdalenie Makurat za pracę *Analiza funkcjonowania spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w Polsce oraz unii kredytowych na świecie w l. 2006 – 2014*, Sandrze Wyrzykowskiej za pracę *Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe na rynku usług finansowych w Polsce. Stan obecny i perspektywy rozwoju*.

Po raz kolejny przyznano najwyższe wyróżnienia polskiego ruchu SKOK, tj. Nagrodę Feniksa, które otrzymały następujące osoby.

- Janusz Szewczak;
- Romuald Orzeł.

Szkolenia w 2016 r. były organizowane przez Akademię Fundacji Edukacji Spółdzielczej (AFES). W ramach statutowej działalności oświatowo-wychowawczej i edukacyjnej, AFES zorganizowała 26 szkoleń/seminariów, w których udział wzięło 382 uczestników. Pięć szkoleń przeprowadzono nieodpłatnie, wydając środki Fundacji na cele oświatowe.

Tematyka szkoleń dotyczyła:

- ryzyka kredytowego;
- zagadnień księgowych i zmian ordynacji podatkowej;
- zagadnień prawnych, w tym: compliance, prawa konsumenckiego, ogólnego przeglądu zmian w prawie dotyczącym SKOK, postępowania reklamacyjnego, FATCA i in.;
- przeciwdziałaniu praniu pieniędzy w SKOK;
- systemu gwarantowania depozytów;
- wprowadzanych Rekomendacji A, B, C i E;
- systemu kontroli wewnętrznej i audytu połączonego z Forum Jakości.

O odbyło się również jedno spotkanie kilkusobowej grupy ekspertów FES, poświęcone tematyce ryzyka kredytowego i bieżącej sytuacji kas.

Akademia prowadzi stronę internetową www.fes.edu.pl, na której umieszczane są na bieżąco oferty szkoleń i ważne informacje dla kas.

3.5. Standardy.

W marcu 2016 r., w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw, Kasa Krajowa wprowadziła do wzorów konsumenckich umów i regulaminów pożyczkowych i kredytowych zapisy dotyczące limitowania kosztów pozaodsetkowych.

W czerwcu 2016 r. Kasa Krajowa dokonała zmiany standardów świadczenia usług w zakresie lokat, celem zmiany zapisów odnoszących się do zaprzestania prowadzenia lokat odnawialnych określonego rodzaju. Aktualizacja postanowień wzorców wynikała z orzeczenia Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dn. 19 stycznia 2016 r. (sygn. XVII AmC 13736), uznającego za niedozwolone określone zapisy umowne.

W czerwcu 2016 r. przyjęto również zmiany we wzorach konsumenckich umów i regulaminów depozytowych, w związku z wejściem w życie z dniem 1 lipca 2016 r. ustawy z dn. 9 października 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, tzw. ustawy o „rachunkach uśpionych”. Zmiany dotyczyły przede wszystkim zasad rozwiązywania i wygaśnięcia umów w oparciu o art. 13a ust. 1-3 ustawy o SKOK, udzielania informacji o możliwości złożenia dyspozycji na wypadek śmierci oraz udzielania informacji zbiorczej o rachunkach.

W październiku 2016 r. Kasa Krajowa dokonała aktualizacji wzorców umów i regulaminów depozytowych, w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym. Zmiany dotyczyły w szczególności informacji dla członków kas o uczestnictwie kas w systemie gwarantowania i zasadach jego funkcjonowania.

W listopadzie 2016 r. Kasa Krajowa przyjęła nowe wzory umów i regulaminów kartowych, w związku z rozszerzeniem funkcjonalności bankowości elektronicznej w zakresie kart płatniczych oraz ze względu na ujednoczenie marki bankomatów eCard i GlobalCash na GlobalCash.

Ponadto, w 2016 r., Kasa Krajowa opracowała lub zaktualizowała następujące standardy systemów informatycznych:

- Standard systemów informatycznych dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych „Standard wyliczania przeterminowania kredytu w systemie informatycznym SKOK”;
- Standard systemów informatycznych dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych „Standard obsługi udziałów”;
- Standard systemów informatycznych dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych „Standard obsługi wkładów - podstawowe założenia i przykłady ich realizacji”;
- Standard systemów informatycznych dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych „Zasady kwalifikacji w systemie informatycznym należności z tytułu pożyczek i kredytów do grup ryzyka”;
- Standard systemów informatycznych dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych „Kwalifikacja do grup ryzyka należności restrukturyzowanych”;
- Standard systemów informatycznych dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych „Zasady dokonywania odpisów aktualizujących należności wg grup ryzyka”;
- Standard systemów informatycznych dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych „Zmiany w systemie informatycznym związane z wprowadzeniem pozaodsetkowych kosztów kredytu wynikające z Ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw”;
- Standard systemów informatycznych dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych „Regulacje dotyczących obsługi nieaktywnych rachunków imiennych prowadzonych przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe”;
- Standard systemów informatycznych dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych „Obsługa spisania i umorzenia należności z tytułu kredytu lub pożyczki”;
- Standard systemów informatycznych dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych „Identyfikacja należności ze spłata balonową”.

3.6. Działalność operacyjna i rozliczeniowa.

Kasa Krajowa pełni funkcję centrali finansowej spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz podmiotu gwarantującego płynność i stabilizowanie systemu SKOK.

Saldo lokat SKOK zgromadzonych przez Kasy w Kasie Krajowej na koniec 2016 roku wyniosło 2,1 mld zł. Na tę wielkość składały się lokaty obowiązkowe, w tym z tytułu rezerwy płynnej i funduszy własnych oraz lokaty dobrowolne. Saldo lokat na koniec 2016 roku było o 14% niższe, w porównaniu ze stanem na koniec roku poprzedniego.

W 2016 roku Kasa Krajowa przyznała kasom kredyty w łącznej kwocie 9,25 mln zł (vs. 492,2 mln zł w 2015 r.). Tak znaczący spadek wolumenu udzielonych kredytów związany był z ustabilizowaniem sytuacji kas oraz wygaśnięciem negatywnej kampanii polityczno-medialnej wymierzonej w system spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, prowadzonej szczególnie intensywnie w 2015 roku.

Działalność inwestycyjna Kasy Krajowej w 2016 roku stanowiła kontynuację polityki inwestycyjnej z lat ubiegłych. Nadwyżki środków zgromadzonych przez Kasę Krajową były inwestowane na rynku finansowym w lokaty bankowe, obligacje, jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych rynku pieniężnego oraz komercyjne weksle inwestycyjno-terminowe.

Środki deponowane w Kasie Krajowej z tytułu rezerwy płynnej oraz środki funduszu stabilizacyjnego, pozostające w dyspozycji Kasy Krajowej, były inwestowane w sposób zgodny z zapisami ustawy o SKOK. Ponadto, wzorem lat ubiegłych, kontynuowano bezpieczną politykę inwestycyjną. Strategia inwestycyjna w 2016 roku opierała się o rozbudowę portfela obligacji skarbowych i zwiększenie zaangażowania w jednostki uczestnictwa funduszu rynku pieniężnego. Głównym czynnikiem, który wpłynął na przyjęcie takiej strategii inwestycyjnej było m.in. wprowadzenie Podatku od niektórych instytucji finansowych zwanego potocznie „podatkiem bankowym”. Wprowadzenie tego podatku skutkowało istotnym obniżeniem rentowności depozytów i rachunków bankowych. Spowodowało także wzrost wyceny obligacji skarbowych w okresie pierwszych trzech kwartałów 2016 roku. W dalszym ciągu Kasa Krajowa utrzymywała wysokie saldo środków na rachunkach bankowych z uwagi na niepewność w zakresie sytuacji płynnościowej kas i konieczność zapewnienia wystarczającej ilości środków płynnych na pokrycie ewentualnych, nagłych odpływów depozytów z systemu SKOK.

Prowadzone w 2016 r. działania inwestycyjne, były zgodne z obowiązującymi regulacjami zewnętrznymi i wewnętrznymi. Głównym celem inwestycyjnym było uzyskiwanie wyników inwestycyjnych, umożliwiających realizację budżetu, przy zachowaniu najwyższej staranności, bezpieczeństwa portfela inwestycyjnego i ograniczania ryzyk. Bardzo istotnym elementem polityki inwestycyjnej była dywersyfikacja portfela i przestrzeganie limitów inwestycyjnych dla poszczególnych kategorii inwestycji. Jedynymi Nielimitowanymi instrumentami, zgodnie z ustawą o SKOK, pozostawały i pozostają nadal inwestycje w papiery wartościowe, emitowane lub gwarantowane przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski. W całym okresie 2016 roku nie zanotowano ani jednego przypadku przekroczenia limitów inwestycyjnych.

Tabela. Wielkości wybranych wskaźników ekonomiczno-finansowych według stanów na koniec 2015 oraz 2014 roku

L.p.	Nazwa wskaźnika	31.12.2015	31.12.2016	Zmiana
1	Wskaźnik poziomu kapitału ogółem (ogólny wskaźnik wypłacalności)	0,19%	0,28%	0,09%
2	ROA brutto	0,68%	0,52%	-0,17%
3	Wskaźnik aktywów płynnych	79,8%	79,1%	-0,7%
4	Wskaźnik C/I	92,6%	84,5%	-8,1%

5	Wskaźnik rentowności sprzedaży	6,5%	15,5%	9,0%
6	Wskaźnik inwestowania	44,7%	53,4%	8,7%
7	Wskaźnik depozytów	71,3%	71,3%	0,0%
9	wskaźnik aktywów przychodowych na etat (w tys. PLN)	25 560,8	22 927,3	-2 633,5
10	wskaźnik zysku brutto na etat (w tys. PLN)	244,7	165,5	-79,2
11	wskaźnik zysku netto na etat (w tys. PLN)	190,2	116,6	-73,5

Dla Kasy Krajowej ustawodawca – odmiennie niż dla SKOK – nie określił standardów dotyczących zarówno adekwatności kapitałowej, jak też współczynnika wypłacalności. Należy natomiast zwrócić uwagę na to, że co najmniej 90% nadwyżki bilansowej Kasy Krajowej zasila fundusz stabilizacyjny, który służy do realizacji celów określonych w art. 42 ustawy o SKOK i nie jest (nawet w części pochodzącej z zysku Kasy Krajowej) jej kapitałem podstawowym. Stąd możliwości budowania kapitału Kasy Krajowej są praktycznie ograniczone do maksymalnie 10% nadwyżki bilansowej, przekazywanej na fundusz zasobowy.

Wskaźnik poziomu kapitału ogółem, wynoszący na koniec 2016 roku 0,28% utrzymuje się w Kasie Krajowej na poziomie wyznaczonym wartością funduszu udziałowego i zasobowego. Wzrost wskaźnika jest wynikiem przeniesienia na fundusz zasobowy w 2016 roku 10% nadwyżki bilansowej roku 2015. Wskaźnik rentowności aktywów Kasy Krajowej wyniósł w 2016 r. 0,52% co oznacza spadek, w stosunku do 2015 roku o 0,17 punktów procentowych. Spadek wskaźnika wynikał z przede wszystkim z wprowadzenia w 2016 roku podatku od niektórych instytucji bankowych zwanego potocznie „podatkiem bankowym”, co przy niezmiennym w porównaniu z 2015 rokiem poziomie stóp procentowych wpłynęło na niższą efektywność inwestycji finansowych Kasy Krajowej.

Kasa Krajowa jest podmiotem finansowym, którego większość przychodów i kosztów stanowią przychody i koszty odsetkowe. Oznacza to, że głównym czynnikiem, wpływającym na uzyskiwane wyniki, jest wysokość stóp procentowych. Stopa referencyjna Narodowego Banku Polskiego w całym 2016 roku utrzymywała się na poziomie 1,50%. Średnia wartość stawki WIBID 1M wyniosła w 2016 roku 1,42%. Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, zmiany legislacyjne wprowadzone w 2016 roku, w tym w szczególności wprowadzenie podatku od niektórych instytucji finansowych oraz z drugiej strony wielkość wskaźnika inwestowania, uzyskany poziom wskaźnika ROA brutto należy uznać za satysfakcjonujący.

Rekordowo niski poziom stóp procentowych utrzymujący się w 2016 roku był czynnikiem wywierającym presję na dalsze obniżanie marż odsetkowych uzyskiwanych przez Kasę Krajową. Wzrost wskaźnika rentowności sprzedaży, jak również spadek wskaźnika C/I określającego relację kosztów do przychodów w 2016 roku w porównaniu do roku 2015 wynikają z modyfikacji sposobu ujęcia wskaźników w dwóch ostatnich latach. W 2016 roku zastosowano wynikowe ujęcie w rachunku zysków i strat przychodów z tytułu zbycia aktywów finansowych (głównie obligacji skarbowych), podczas gdy w 2015 i wcześniejszych latach osobno ujmowano przychody i koszty sprzedaży aktywów finansowych. W 2016 roku Kasa Krajowa nadal utrzymywała wysoką płynność finansową. Konieczność utrzymywania wysokiej płynności wynikała z utrzymywania się zarządów komisarycznych oraz kontynuacji procesu likwidacji kas, co stwarzało ryzyko odpływu depozytów i mogło powodować wzrost ryzyka płynności w kasach. Podwyższona płynność Kasy Krajowej była utrzymywana w postaci wyższych wolumenów środków na rachunkach bankowych częściowo kosztem inwestycji finansowych. Pomimo tych niesprzyjających okoliczności odnotowano wzrost wskaźnika inwestowania do poziomu 53,4% co wynikało z obniżenia wielkości sumy bilansowej.

Jednocześnie w 2016 roku, zaobserwowano wzrost udziału depozytów SKOK w sumie bilansowej Kasy Krajowej z poziomu 71,3% na koniec 2015 roku do wysokości 81,9 % na koniec 2016 roku.

W Kasach, w dalszym ciągu, kontynuowana jest działalność w zakresie rozliczeń finansowych członków SKOK. Łącznie, w roku sprawozdawczym, zrealizowano 6 399 496 zleceń od członków SKOK. Porównując liczbę wystanych przez SKOK zleceń w 2016 r. z rokiem 2015, zaobserwowano spadek o około 6%. Średnia liczba przelewów wychodzących w 2016 r. to 533 tysiące przelewów miesięcznie.

Ponadto, w 2016 r., zaobserwowany został także spadek liczby przelewów przychodzących do członków SKOK, w porównaniu z rokiem ubiegłym o około 11%. Średnia liczba przelewów przychodzących na rzecz członków SKOK w 2016 r. to 492 tysiące przelewów miesięcznie.

Stosunek przelewów przychodzących do przelewów wychodzących w 2016 r. wyniósł 92%, co stanowi spadek udziału o 5%, w porównaniu z poprzednim rokiem.

4. Zasady Ładu Korporacyjnego.

W związku z wydaniem przez KNF w dniu 22 lipca 2014 r., Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, Kasa Krajowa oraz jej organy: Zarząd, Rada Nadzorcza oraz Walne Zgromadzenie Kasy Krajowej, przyjęły do stosowania Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych (dalej jako: „ZŁK”), podejmując odpowiednie decyzje w zakresie swoich kompetencji oraz w takim zakresie, w jakim wdrożenie danych zasad wymaga przyjęcia odpowiednich regulacji wewnętrznych.

W 2016 r. Kasa Krajowa stosowała rozwiązania, związane z zaimplementowaniem Zasad Ładu Korporacyjnego, z których – jako najistotniejsze – należałoby wskazać:

- Organizacja Kasy Krajowej umożliwia realizację długoterminowych celów prowadzonej działalności poprzez: odpowiednią strukturę organizacyjną z wydzieleniem kluczowych obszarów i funkcji, wydzieleniem komórek organizacyjnych i stanowisk samodzielnych z przypisaniem do tych stanowisk zakresu odpowiedzialności i uprawnień we wszystkich obszarach, związanych z realizacją zadań Kasy Krajowej. Ponadto, organizacja Kasy Krajowej zapewnia zarządzanie (opisane w Statucie oraz Regulaminie organizacyjnym, kompetencje Zarządu oraz kompetencje przypisane do poszczególnych członków Zarządu w ramach podziału zadań i obowiązków pomiędzy członków Zarządu), sprawowanie kontroli (regulacje wewnętrzne dotyczące kontroli wewnętrznej, funkcji audytu wewnętrznego oraz zapewnienia zgodności), sprawozdawczość zarządczą (w ramach przyjętych przez Radę Nadzorczą Procedur), wewnętrzne regulacje oraz zabezpieczenia fizyczne dotyczące przepływu i ochrony informacji. (§ 1 ZŁK).
- Kasa Krajowa posiada przejrzystą oraz adekwatną do skali i charakteru prowadzonej oraz podejmowanego ryzyka działalność strukturę organizacyjną, obejmująca cały obszar prowadzonej działalności. Przyjęta struktura w sposób nie budzący wątpliwości rozdziela zadania i odpowiedzialności odpowiednich komórek organizacyjnych i stanowisk. Kasa Krajowa posiada Regulamin Organizacyjny w którym, na bazie przyjętej Struktury organizacyjnej zostały opisane: podległość służbowa, zadania oraz zakres obowiązków i odpowiedzialności dla poszczególnych komórek organizacyjnych oraz stanowisk wyodrębniając każdą kluczową funkcję w obrębie wykonywanych zadań. Powyższe dotyczy także podziału zadań jak i odpowiedzialności pomiędzy członków Zarządu (§ 2 ZŁK).
- Kasa Krajowa w swojej działalności przestrzega przepisów prawa oraz uwzględnia rekomendacje nadzorcze wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego, a także zobowiązania lub deklaracje składane wobec organu nadzoru oraz uwzględnia indywidualne zalecenia wydane przez organ nadzoru (§ 3 ZŁK).
- Kasa Krajowa posiada określone cele strategiczne – cele te określa dokument „Kierunki działalności i zasad rozwoju Kasy Krajowej na lata 2015-2017” przyjęty przez Walne Zgromadzenie Kasy Krajowej w dniu 19 grudnia 2014 r. Ponadto cele i kierunki działania

Kasy Krajowej zostały określone w Programie Postępowania Naprawczego na lata 2015-2017, zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą Kasy Krajowej. W ramach Struktury organizacyjnej Kasy Krajowej wyodrębnione jest stanowisko Inspektora ds. zarządzania ryzykiem, zostały opracowane odpowiednie dokumenty z tego obszaru (procedury, Polityka i strategie zarządzania ryzykiem); zapewniona jest także odpowiednia informacja zarządcza z tego obszaru do Zarządu oraz Rady Nadzorczej. Kasa Krajowa posiada odpowiednie Procedury wewnętrzne w postaci Planów awaryjnych umożliwiających podejmowanie odpowiednich działań w sytuacjach nagłych, gdy nie jest możliwa realizacja celów strategicznych. Stosowane zasady rekrutacji pracowników oparte są na pozyskiwaniu kadry wysokokwalifikowanej, posiadającej odpowiednie umiejętności oraz doświadczenie do pracy na określonym stanowisku. Kasa Krajowa należycie chroni prawa pracowników - przyjęte są i podane do wiadomości pracowników poprzez ich umieszczenie na ogólnodostępnych dla pracowników dyskach sieciowych odpowiednie regulacje wewnętrzne związane z zatrudnieniem i wykonywaniem pracy i wynagradzaniem w Kasie Krajowej (§ 4 ZŁK).

- Zmiany w Strukturze organizacyjnej oraz w pozostałych dokumentach wewnętrznych (Procedurach, Instrukcjach itp.) dokonywane są z uwzględnieniem konieczności zapewnienia spójności ze Statutem Kasy Krajowej - przygotowanie projektu zmian powierzane jest Działowi Prawnemu Kasy Krajowej. Projekty przed ich przyjęciem podlegają także ocenie pod względem zgodności przez pracowników Działu Compliance. Pracownicy Kasy Krajowej mają stały dostęp do aktualnej Struktury organizacyjnej Kasy Krajowej oraz Regulaminu organizacyjnego z uwagi na ich umieszczenie na ogólnodostępnych dla pracowników dyskach sieciowych (§ 5 ZŁK).
- Kasa Krajowa posiada oraz stosuje plany ciągłości działania i ograniczenia strat na wypadek poważnych zakłóceń w działalności w szczególności w postaci odpowiednich planów i procedur związanych z zapewnieniem ciągłości działania oraz centrum zapasowego umożliwiającego kontynuację prowadzonej działalności w obszarze teleinformatycznym. Podejmowane są także działania związane z testowych uruchamianiem tych planów (§ 7 ZŁK).
- Kasa Krajowa jako spółdzielnia zobowiązana jest stosować się w swojej działalności do Zasad Spółdzielczych tj. zapewnia równe traktowanie wszystkich członków. Kasa Krajowa prowadzi działalność, o której mowa w art. 42 ustawy o skok w interesie jej członków. Zgodnie z art. 44 ustawy o SKOK jej interesariuszami są członkowie Kasy Krajowej (ust. 1), członkowie kas (ust. 5 i 6) oraz podmiot przejmujący kasę, przejmujący wybrane prawa majątkowe lub wybrane zobowiązania kasy, nabywca przedsiębiorstwa kasy w likwidacji, jego zorganizowanej części lub wybranych praw majątkowych (ust. 8). Kasa Krajowa przesyłając informacje dotyczące zwołania Walnego Zgromadzenia przesyła członkom Kasy Krajowej, wraz z informacją o zwołaniu, jednakowe dla wszystkich członków materiały dotyczące spraw będących przedmiotem obrad m.in. projekty uchwał, sprawozdania roczne, opracowania itp. (§ 8 ZŁK).
- W ramach funkcjonujących w Kasie Krajowej procedur związanych z dokonywaniem zakupów lub w obszarze działalności inwestycyjnej przeprowadzanie transakcji odbywa się na jednakowych zasadach (§ 11 ZŁK).
- Zgodnie przepisem art. 51 ustawy o skok Zarząd Kasy Krajowej składa się z 3 do 5 osób. Art. 51 ust. 3 ustawy o SKOK wskazuje jakie wymagania musi spełniać kandydat na członka Zarządu Kasy Krajowej (poprzez wskazanie jakie okoliczności uzasadniają odmowę wyrażenia zgody przez Komisję Nadzoru Finansowego na powołanie określonej osoby do składu Zarządu Kasy Krajowej). Wymagania te są dalej idące, niż te wskazane w ZŁK. Niezależnie od powyższego w Kasie Krajowej stosowane są przyjęte, przez Radę Nadzorczą, na posiedzeniu w dniu 22 maja 2015 r. „Wymagania dla kandydatów na

członków Zarządu Kasy Krajowej”, które wskazują jakie wymagania powinien spełnić kandydat na członka Zarządu Kasy Krajowej (§ 13 ZłK).

- Zadania i funkcje Zarządu reguluje § 38 Statutu Kasy Krajowej oraz § 5 Regulaminu Zarządu Kasy Krajowej (§ 14 ZłK).
- W Kasie Krajowej nie są stosowane regulacje wprowadzające wyłączenia lub ograniczenia odpowiedzialności członków Zarządu za decyzje zastrzeżone do kompetencji organu zarządzającego. Regulacje dotyczące podziału obowiązków z uwzględnieniem ZłK zawarte są w Regulaminie organizacyjnym Kasy Krajowej (§ 15 ZłK).
- W Kasie Krajowej, w odniesieniu do członków Rady Nadzorczej, obowiązuje uregulowanie zawarte w art. 49 ust. 2 ustawy o SKOK. Członkowie Rady Nadzorczej spełniają wymogi wskazane w § 19 ZłK. (§ 19 ZłK).
- Istniejące w Regulaminie Rady Nadzorczej rozwiązania proceduralne pozwalają na bieżące podejmowanie czynności nadzorczych (możliwość organizacji posiedzenia Rady bez formalnego zwołania - § 11 ust. 4, możliwość podejmowania uchwał bez odbycia posiedzenia - § 20)(§ 20 ZłK).
- Sposób i wysokość wynagradzania członków Rady Nadzorczej Kasy Krajowej ustala Walne Zgromadzenie Kasy Krajowej (§ 22 Regulaminu Rady Nadzorczej) (§ 29 ZłK).
- Kasa Krajowa posiada adekwatny, efektywny i skuteczny system kontroli wewnętrznej. Procedury dotyczące systemu kontroli wewnętrznej przyjęte uchwałami Zarządu Kasy Krajowej w tym procedury dotyczące poszczególnych procesów, a w szczególności w zakresie: kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego oraz zgodności. Proces zapewnienia realizacji celów systemu kontroli wewnętrznej jest dokumentowany (§ 45 ZłK).
- System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie poziomy w strukturze organizacyjnej Kasy Krajowej. Obowiązek dokonywania oceny stosowanego systemu kontroli wewnętrznej leży w kompetencjach Rady Nadzorczej (§ 7 ust.1 pkt. 12 Regulaminu Rady Nadzorczej). Pracownikom, w ramach obowiązków służbowych, zostały przypisane odpowiednie zadania związane z realizacją systemu kontroli wewnętrznej (§ 46 ZłK).
- Z dniem 1 stycznia 2015 r. powołano funkcję Specjalisty ds. compliance. Z dniem 30 marca 2016 r. powołano Dział Compliance odpowiedzialny za zapewnienie zgodności działania Kasy Krajowej z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz z uwzględnieniem rekomendacji nadzorczych. Niezależność wykonywania zadań gwarantuje bezpośrednia podległość Kierownika Działu Compliance pod Prezesa Zarządu, co znajduje odzwierciedlenie w strukturze organizacyjnej oraz statucie Kasy Krajowej. Powołanie pracowników Działu Compliance odbyło się za zgodą Rady Nadzorczej. Pracownikom Działu Compliance zapewnia się niezależność (§ 47 ZłK).
- Z dniem 1 stycznia 2015 r. powołano niezależną funkcję audytu wewnętrznego poprzez utworzenie samodzielnego stanowiska Audytora Wewnętrznego. Powołanie osoby na to stanowisko odbyło się za zgodą Rady Nadzorczej. W strukturze organizacyjnej stanowisko to jest podległe Prezesowi Zarządu; w zakresie wykonywanych funkcji stanowisko to jest niezależne (§ 48 ZłK).
- Możliwość bezpośredniego komunikowania się jest zapewniona poprzez odpowiednie zapisy w zakresach obowiązków Audytora Wewnętrznego oraz pracowników Działu Compliance, w regulacjach wewnętrznych (np. dot. informacji zarządczej) oraz w Regulaminie organizacyjnym. Wyrażanie zgody na powołanie osób na stanowisko Audytora Wewnętrznego oraz pracowników Działu Compliance zostało przypisane do kompetencji Rady Nadzorczej (§ 51a ust. 3 zdanie 2 Statutu Kasy Krajowej)(§ 49 ZłK).
- Kasa Krajowa posiada udokumentowany, dostosowany do charakteru, skali oraz złożoności prowadzonej działalności system zarządzania ryzykiem wraz ze strategią

zarządzania ryzykiem oraz polityką zarządzania ryzykiem. Na system zarządzania ryzykiem składają się w szczególności regulacje dotyczące zarządzania ryzykiem płynności, ryzykiem kredytowym, ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem stopy procentowej. Przyjęte dokumenty określają także apetyt na ryzyko w Kasie Krajowej (§ 50 ZłK).

- Przyjęcie i zarządzanie systemem zarządzania ryzykiem w Kasie Krajowej leży w kompetencjach Zarządu Kasy Krajowej (§ 5 ust.2 pkt 10 Regulaminu Zarządu Kasy Krajowej). Z uwagi na skalę prowadzonej działalności w zakresie, w jakim jest to możliwe, stosowana jest zasada nie łączenia przez członków zarządu odpowiedzialności za zarządzanie ryzykiem z odpowiedzialnością za obszar działalności generujący ryzyko (§ 51 ZłK).
- Na mocy obowiązujących regulacji wewnętrznych z zakresu informacji zarządczej przewidziane jest regularne cykliczne informowanie Rady Nadzorczej na temat ryzyka występującego w Kasie Krajowej (§ 52 ZłK).
- Kasa Krajowa, w ramach prowadzonej działalności, nie nabywa aktywów na ryzyko klienta (rozdział 9 ZłK).

5. Współpraca z instytucjami krajowymi i zagranicznymi.

5.1. Instytucje krajowe.

Stała współpraca systemu SKOK z instytucjami krajowymi obejmowała następujące podmioty:

- Bankowy Fundusz Gwarancyjny – w zakresie depozytów zgromadzonych w spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, objętych obowiązkowym systemem gwarantowania.
- Narodowy Bank Polski – w zakresie utrzymywania przez Kasę Krajową i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe rezerwy obowiązkowej w NBP, danych sprawozdawczych.
- Główny Urząd Statystyczny – w zakresie dostarczania danych SKOK w ramach programu badań statystycznych statystyki publicznej w celu opracowania publikacji „Wyniki finansowe spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych”.
- Generalny Inspektor Informacji Finansowej – w zakresie realizowaniu obowiązku przekazywania do GIIF wyników kontroli w SKOK, przeprowadzanych przez Kasę Krajową, w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.
- Biuro Informacji Kredytowej SA – w zakresie wymiany danych kredytowych oraz wysyłania elektronicznie, za pośrednictwem BIK SA, do Ministerstwa Finansów, informacji o otwartych i zamkniętych rachunkach przedsiębiorców.
- Krajowa Rada Spółdzielcza – w zakresie działań na rzecz spółdzielczości i rozwoju ruchu spółdzielczego. Kasa Krajowa współpracuje z Krajową Radą Spółdzielczą w ramach Zgromadzenia Ogólnego KRS oraz poprzez uczestnictwo w dwóch specjalnych komisjach działających w ramach KRS: Komisji Finansów Spółdzielczych oraz Komisji Lustracji.
- Biura Informacji Gospodarczej – w zakresie umożliwienia Kasom korzystania z informacji gospodarczych przy wykorzystaniu infrastruktury służącej do wymiany informacji kredytowej w ramach tzw. projektu BBC (BIK BIG Communication).

5.2. Instytucje zagraniczne

W 2016 roku system spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych aktywnie uczestniczył w międzynarodowych programach, projektach oraz innych działaniach zagranicznych. Było to związane głównie z członkostwem polskich SKOK-ów, reprezentowanych przez Kasę Krajową w organizacjach międzynarodowych, takich jak Światowa Rada Unii Kredytowych (WOCCU), Międzynarodowy Związek Spółdzielczy (ICA), Cooperatives Europe, Europejska Sieć Unii Kredytowych (ENCU) oraz International

Credit Union Regulators' Network (ICURN). Kasa Krajowa była również aktywnie zaangażowana poprzez swoich ekspertów w programach wsparcia unii kredytowych w innych krajach. Głównym projektem zagranicznym w którym zaangażowani są polscy eksperci od września 2016 roku to czteroletni projekt Kredyt dla Producentów Rolniczych wdrażany wspólnie z WOCCU i finansowany przez Agencję Rządu Stanów Zjednoczonych ds. Rozwoju Międzynarodowego (USAID).

- Prezes Kasy Krajowej od 2015 roku jest członkiem rady Dyrektorów WOCCU. W 2016 odbyły się 3 posiedzenia Rady Dyrektorów WOCCU - w kwietniu, w lipcu oraz listopadzie.
- Konferencja Światowych Unii Kredytowych w 2106 roku odbywała się w Belfaście w Irlandii Północnej w której udział wzięło prawie 2 tysiące osób w tym również przedstawiciele SKOK.
- W marcu 2016 r. Prezes Zarządu Kasy Krajowej brał udział w konferencji CUNA GAC w Waszyngtonie.
- W kwietniu 2016 r. przedstawiciel Kasy Krajowej odbył spotkania w Brukseli z europarlamentarzystami, w sprawach legislacyjnych w Komisji Europejskiej, w zakresie projektowanych przepisów dotyczących unii kredytowych.
- W maju 2016 przedstawiciel Kasy Krajowej przeprowadził warsztaty i szereg szkoleń dla kierownictwa Stowarzyszenia Unii Kredytowych Kazachstanu w dziedzinie zarządzania i modelu nadzoru nad uniami kredytowymi w Europie. Szkolenia odbyły się pod patronatem Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) oraz Ambasady RP w Astanie.
- We wrześniu 2016 przedstawiciel Kasy Krajowej przeprowadził szkolenia i wykłady na temat polskiego systemu kas oraz ustawodawstwa europejskiego w dziedzinie rynków finansowych dla uczestników międzynarodowej Akademii Rozwoju Unii Kredytowych (CUDA) w Liverpoolu.
- We wrześniu, październiku i listopadzie 2016 r. przedstawiciel Kasy Krajowej uczestniczył w Kijowie w spotkaniach z partnerskimi organizacjami unii kredytowych oraz przedstawicielami administracji publicznej, w tym Ministerstwie Finansów, Komisji Rynków Finansowych, Banku Światowego i ONZ. Spotkania odbywały się w ramach projektu WOCCU/USAID Kredyt dla Producentów Rolniczych.
- W listopadzie 2016 r. przedstawiciel Kasy Krajowej brał udział w corocznym spotkaniu Grupy Przyjaciół Unii Kredytowych Parlamentu Europejskiego (EPCUIG)

6. Kadry.

Zatrudnienie w Kasie Krajowej na 31 grudnia 2016 r. wyniosło 99 etatów, w tym 88 etatów pełnych i 11 etatów częściowych. W ciągu roku sprawozdawczego zatrudnienie w Kasie Krajowej ustało względem 11 osób, pozyskano 12 nowych pracowników.

W 2016 roku korektom podlegała Struktura Organizacyjna Kasy Krajowej. W wyniku zmian zostały powołane cztery nowe działy: Compliance, Kontroli wewnętrznej, Legislacyjny oraz Projektów i Standaryzacji. Likwidacji natomiast uległo Biuro Kasy Krajowej w Warszawie. W wyniku wyżej wymienionych zmian zatrudnienie w poszczególnych działach kształtowało się następująco:

Dział	31 grudnia 2015 r.	31 grudnia 2016 r.
Informatyczny	5	4
Prawny	6	2
Organizacyjno – Administracyjny	6	6
Lustracji i Kontroli	13	13
Finansowo – Księgowy	12	10
Kart, Rozliczeń i Informacji Kredytowej	12	12
Monitoring	9	10

Operacyjno – Finansowy	6	5
Compliance	-----	2
Kontroli Wewnętrznej	-----	2
Legislacyjny	-----	4
Projektów i Standaryzacji	-----	4
Biuro Kasy Krajowej w Warszawie	3	-----
Pozostałe stanowiska (samodzielne)	26	25

Średnia wieku pracowników Kasy Krajowej wynosi 42 lata. Pracownicy z wyższym wykształceniem stanowią 89,56 % osób zatrudnionych. Kobiety stanowią 54,55 % zatrudnionych.

Pracownicy Kasy Krajowej motywowani są do rozwoju i podnoszenia swoich kwalifikacji. Szeroko zakrojona polityka szkoleniowa sprzyja rozwijaniu umiejętności zawodowych i personalnych pracowników. Na szkolenia pracowników z budżetu Kasy Krajowej w 2016 r. została wydana kwota w wysokości ok. 128 tys. zł.

W Kasie Krajowej funkcjonuje także Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, działający na podstawie regulaminu, przyjętego uchwałą nr 4 Zarządu Kasy Krajowej z dnia 19 marca 2010 r. (zmienianego w uchwałą nr 2 z dnia 23 lipca 2015 r. oraz uchwałą nr 16 z dnia 18 grudnia 2015 r.). Środki Funduszu pochodzą przede wszystkim z odpisów podstawowych, dokonanych w oparciu o ustawę z dnia 4 marca 1994 r. o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych. W 2016 r. Kasa Krajowa wypłacała pracownikom głównie świadczenie z tytułu pobytu dzieci w żłobkach i przedszkolach, zakupu podręczników szkolnych dla dzieci, narodzin dziecka, wypoczynku pracownika oraz wsparcia finansowego w okresie świąt Wielkanocnych i Bożego Narodzenia. W 2016 r., ze środków zgromadzonych w Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych, Kasa Krajowa wydała niecałe 90 tys. zł., realizując wszystkie złożone przez pracowników wnioski.

Kasa Krajowa prowadzi także pracowniczy program emerytalny (PPE) w formie umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszy inwestycyjnych zarządzanych przez Spółkę ALTUS TFI SA. W ramach PPE, Kasa Krajowa w 2016 r. finansowała i odprowadzała na rzecz pracowników, którzy przystąpili do PPE, składkę podstawową w wysokości 7% wynagrodzenia danego pracownika.

7. System kontroli wewnętrznej.

W Kasie Krajowej funkcjonował system kontroli wewnętrznej, którego celem było wspomaganie procesów decyzyjnych, przyczyniający się do zapewnienia skuteczności i efektywności działania Kasy Krajowej, wiarygodności prowadzonej sprawozdawczości finansowej oraz zgodności działania Kasy Krajowej z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz rekomendacjami nadzorczymi.

System kontroli wewnętrznej obejmował:

- mechanizmy kontroli uwzględniające wszystkie poziomy w strukturze organizacyjnej Kasy Krajowej;
- komórkę kontroli wewnętrznej, której zadaniem było zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Kasie Krajowej;
- komórkę ds. zapewnienia zgodności, której zadaniem było zapewnienie zgodności działalności Kasy Krajowej z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz z uwzględnieniem rekomendacji nadzorczych;
- komórkę audytu wewnętrznego, której zadaniem było regularne badanie adekwatności, skuteczności i efektywności działalności Kasy Krajowej, w szczególności systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem.

Kasa Krajowa posiadała odpowiednie regulacje systemu kontroli wewnętrznej, opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Radę Nadzorczą i Zarząd Kasy Krajowej. Zarząd Kasy Krajowej identyfikował i monitorował efektywność mechanizmów kontrolnych, które były dostosowane do specyfiki działalności Kasy Krajowej. Audytor Wewnętrzny, Kierownik Działu Kontroli Wewnętrznej oraz Kierownik Działu Compliance opierali swoją działalność na planach rocznych, których podstawą była ocena poszczególnych procesów służąca identyfikacji podwyższonego ryzyka i wspomagająca określanie priorytetów realizacji zadań.

Rada Nadzorczą i Zarząd Kasy Krajowej otrzymywały regularnie sprawozdania i informacje z przeprowadzonych audytów i kontroli wewnętrznych oraz z zakresu compliance. Audytor Wewnętrzny oraz Kierownik Działu Compliance posiadali zapewnioną możliwość bezpośredniego komunikowania się z Radą Nadzorczą oraz Zarząd Kasy Krajowej oraz możliwość bezpośredniego i jednoczesnego raportowania do tych organów. Audytor Wewnętrzny oraz Kierownik Działu Compliance uczestniczyli w posiedzeniach Rady Nadzorczej i Zarządu Kasy Krajowej jeśli przedmiotem posiedzenia były zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, funkcją audytu wewnętrznego lub funkcją zapewnienia zgodności.

Zgodnie z zatwierdzonym "Planem kontroli wewnętrznej w Kasie Krajowej na 2016 rok", na dzień 31 grudnia 2016 roku zostało przeprowadzonych 9 kontroli wewnętrznych instytucjonalnych. Zidentyfikowane podczas przeprowadzonych kontroli wewnętrznych ryzyka badanych obszarów zostały ocenione jako niskie (potencjalna wysokość szkody w związku z zajściem niepożądanego zjawiska jest niska).

Zgodnie z procedurą przekazywania informacji zarządczej w Kasie Krajowej Kierownik Działu Compliance przekazywał raporty z zakresu compliance na każde planowe posiedzenie Rady Nadzorczej oraz co najmniej raz w miesiącu na posiedzenie Zarządu. W 2016 r. wdrożono w Kasie Krajowej stosowanie Check - list Działu Compliance. Raporty compliance przekazywane bezpośrednio do Zarządu oraz Rady Nadzorczej Kasy Krajowej były opracowywane m.in. z wykorzystaniem Check - listy Działu Compliance. Check - listy Działu Compliance obejmowały zgodnie z pkt XVI Zasad funkcjonowania Działu Compliance:

- a) roczny i wieloletni plan compliance;
- b) szkolenia do przeprowadzenia w ramach rocznego planu szkoleń pracowników Kasy Krajowej z obszaru compliance;
- c) zadania do wykonania w ramach regulacji wewnętrznych compliance w Kasie Krajowej, w tym działania mające na celu dostosowanie działalności Kasy Krajowej do regulacji wewnętrznych Kasy Krajowej;
- d) akty prawne dotyczące Kasy Krajowej oraz SKOK, w tym działania mające na celu dostosowanie działalności Kasy Krajowej i SKOK do obowiązujących i zmieniających się przepisów prawa;
- e) rekomendacje nadzorcze dotyczące Kasy Krajowej oraz SKOK, w tym działania mające na celu dostosowanie działalności Kasy Krajowej i SKOK do obowiązujących i zmieniających się rekomendacji nadzorczych;
- f) rejestr zgłoszonych incydentów w zakresie ryzyka braku zgodności.

Ryzyko braku zgodności w Kasie Krajowej Dział Compliance klasyfikuje *en bloc* na dzień 31 grudnia 2016 r. jako ryzyko niskie, z uwagi na stosowane w Kasie Krajowej mechanizmy kontrolne.

Zgodnie z zatwierdzonym Planem audytu wewnętrznego w Kasie Krajowej na 2016 rok, do dnia 31 grudnia 2016 r. przeprowadzono 10 audytów wewnętrznych w tym 9 audytów planowanych i jeden pozaplanowy. Przeprowadzone audyty wskazują, iż procesy objęte audytem w 2016 r. w Kasie Krajowej funkcjonowały prawidłowo. Poziom zidentyfikowanego ryzyka we wszystkich obszarach oceniony został jako niskie.

Raporty z audytów sporządzane były w terminie wskazanym w Procedurze funkcjonowania audytu wewnętrznego w Kasie Krajowej i przekazywane do audytowanych oraz Zarządu Kasy Krajowej.

Zgodnie z procedurą przekazywania informacji zarządczej w Kasie Krajowej, audytor wewnętrzny przekazywał regularnie i terminowo sprawozdania cykliczne dla Zarządu oraz na planowane posiedzenia Rady Nadzorczej.

8. System SKOK

Instytucje Systemu SKOK w roku 2016 kontynuowały swoją działalność, koncentrując się na dostosowywaniu oferowanych produktów i usług, a także struktury do zmieniających się warunków prawnych, rynkowych i potrzeb Kas. Wśród nich wymienić można:

- Działające w ramach systemu SKOK zakłady ubezpieczeń – TUV SKOK oraz TU SKOK Życie SA kontynuowały w roku 2016 działalność dostarczając kasom oraz ich członkom ubezpieczenia osobowe, majątkowe oraz rozwijając działalność w segmencie ubezpieczeń zdrowotnych. Ponadto TUV SKOK, po zawarciu w grudniu 2013 r. umowy pożyczki z Kasą Krajową na kwotę 90 mln PLN, której środki zostały przeznaczone na pomoc dla SKOK, pozostaje podmiotem wspierającym stabilizację spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowej.
- Spółka Aplitt SA nadal pozostaje głównym dostawcą oprogramowania dla spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Ponadto spółka oferuje obsługę platformy e-SKOK, a także usługi typu „call center” (sprzedaż produktów, windykacja, działania reklamowe). Spółka ta w dalszym ciągu pozostaje kluczowym partnerem Kasy Krajowej w zakresie wydawnictwa i procesowania kart płatniczych Visa wydawanych przez Kasę Krajową dla członków SKOK, których na koniec roku wydano łącznie ponad 223 tys. Spółka posiada również 423 własne bankomaty ulokowanych w całej Polsce.
- Spółka Apella S.A. realizowała, na zlecenie kas spółdzielczych, zadania promujące SKOK. W ramach działalności spółki zależnej (Fratia Sp. z o.o.) kontynuowała działalność wydawniczą. Z uwagi na zaprzestanie prowadzenia przez Kasę Krajową wspólnych działań reklamowo-promocyjnych SKOK, spółka z sukcesem pozyskuje klientów zewnętrznych.
- Asekuracja Sp. z o.o. wspomaga SKOK w zakresie windykacji przeterminowanych należności od członków Kas. Działania windykacyjne prowadzone są zarówno w zakresie windykacji przedsądowej, jak i na późniejszych etapach i są wykonywane przez Spółkę oraz współpracujące z nią kancelarie prawne. Asekuracja Sp. z o.o. oferuje ponadto Kasom możliwość sprzedaży wierzytelności, a w tym na rzecz funduszu sekurytyzacyjnego.
- Spółka SKOK Holding s.a.r.l., do której, w latach ubiegłych, zostały wniesione tytułem aportu akcje i udziały, będące w posiadaniu Kasy Krajowej, w pełni realizuje cele, dla jakich została powołana, tj. posiadanie w strukturze silnej kapitałowo spółki, wykorzystującej rozwiązania prawne, jakie daje członkostwo w Unii Europejskiej z zastosowaniem specyfiki rozwiązań łączących się z miejscem siedziby spółki oraz zarządzanie podmiotami zależnymi.
- Stowarzyszenie Krzewienia Edukacji Finansowej jako podmiot wspomagający realizację misji SKOK w zakresie edukacji kontynuowało wiele cyklicznych projektów oraz podjęło nowe działania, które były zgodne z jego misją i celami statutowymi. Dostrzegając potrzeby konsumentów usług finansowych w zakresie bezpłatnego poradnictwa finansowo-prawnego, SKEF kontynuowało w 2016 roku działalność Ośrodków Doradztwa Finansowego i Konsumentckiego specjalizujących się w nieodpłatnym poradnictwie finansowo-prawnym i konsumentckim w zakresie pomocy w określeniu finansowej i prawnej sytuacji klienta, przekazywania informacji o przysługujących klientowi prawach i uprawnieniach konsumentckich, wyjaśnienia procedur kredytowych, doradztwa w zakresie budżetu domowego, wyjaśniania zagadnień związanych z nadmiernym zadłużeniem. W 2016 r. z pomocy Ośrodków Doradztwa Finansowego i Konsumentckiego skorzystały 1793 osoby. Ośrodki funkcjonują w czterech lokalizacjach na terenie kraju.
- W 2016 r. kontynuowano działalność Spółdzielczego Arbitrażu Konsumentckiego (SAK). W styczniu 2017 r. działalność ta została wstrzymana z uwagi na wejście w życie ustawy z dnia

23 września 2016 r. o pozasądowym rozwiązywaniu sporów konsumenckich. Zostały podjęte działania zmierzające do wypełnienia obowiązku rejestracyjnego w Urzędzie Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Po rejestracji Arbitrażu w UOKiK oraz pozyskaniu oświadczeń SKOK co do zamiaru poddania się przez kasy jego rozstrzygnięciom planowany jest wznowienie działalności Arbitrażu.

- W 2016 r. do Sądu Polubownego przy SKEF nie wpłynął żaden pozew.

9. Wyniki finansowe Kasy Krajowej za rok 2016

W ciągu całego 2016 r. Kasa Krajowa realizowała strategię utrzymywania wysokiego poziomu płynności finansowej, a także podejmowała działania na rzecz ograniczenia negatywnego wpływu wprowadzenia Ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych. Wejście w życie tej ustawy miało istotny wpływ na obniżenie wysokości oprocentowania rachunków i lokat bankowych, czego skutkiem była decyzja o przebudowie struktury portfela inwestycji finansowych Kasy Krajowej. Mając na uwadze konieczność zapewnienia z jednej strony stabilności finansowej Kasy Krajowej, a z drugiej zapewnienie realizacji budżetu zaplanowano wzrost zaangażowania w obligacje skarbowe i jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych rynku pieniężnego oraz obniżenie wielkości zaangażowania w rachunki i lokaty bankowe. Realizacja takiej strategii pozwoliła na wykonanie założonych celów. Zaangażowanie Kasy Krajowej w obligacje skarbowe wzrosło o prawie 500 mln zł, a wartość posiadanych jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych rynku pieniężnego wyniosła na koniec roku niespełna 52 mln zł. W ślad za tym obniżeniu uległo saldo inwestycji w lokaty bankowych (-488 mln zł) oraz środków lokowanych na rachunkach bankowych (-432 mln zł).

Polityka inwestycyjna Kasy Krajowej w 2016 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, pozostawała ostrożna i zrównoważona, co odzwierciedla struktura rodzajowa portfela inwestycyjnego. Według stanu na koniec 2016 roku udział obligacji skarbowych i lokat bankowych w sumie bilansowej kształtował się odpowiednio na poziomie 43,2% i 5,3%. Pomimo znacznego obniżenia ilości środków pieniężnych utrzymywanych na rachunkach bankowych, ich saldo pozostawało na wysokim poziomie. Środki pieniężne ulokowane na rachunkach bankowych, wliczając w to środki rezerwy obowiązkowej w Narodowym Banku Polskim, wyniosły na koniec 2016 roku 856,2 mln zł, co stanowiło 28,9% sumy bilansowej Kasy Krajowej. Utrzymywanie tak wysokiego poziomu środków na rachunkach bankowych bezpośrednio wpisuje się w strategię inwestycyjną Kasy Krajowej i jest spowodowane istniejącym ryzykiem wystąpienia sytuacji zwiększonych wypłat środków przez deponentów, wynikającym z ustanawiania zarządów komisarycznych w kolejnych kasach, przejmowania kas przez banki lub upadłości kas.

Zaprezentowana struktura aktywów finansowych pozwoliła na zapewnienie celu określonego w art. 42 ustawy o SKOK oraz generowanie przychodów finansowych na stabilnym poziomie na przestrzeni 2016 roku. W związku z czym Kasa Krajowa wypracowała zysk netto w 2016 roku na poziomie 10.782.156,21 zł, z którego dokona pokrycia straty bilansowej powstałej z tytułu błędów lat poprzednich w kwocie 3.728.228,58 zł. Środki rezerwy płynnej SKOK oraz środki funduszu stabilizacyjnego, pozostające w dyspozycji Kasy Krajowej zgodnie z ustawą o SKOK, były inwestowane w papiery wartościowe emitowane, poręczone lub gwarantowane przez Skarb Państwa, NBP lub jednostki uczestnictwa funduszy rynku pieniężnego.

Oprócz powyższych okoliczności, istotny wpływ na końcowy wynik finansowy Kasy Krajowej miała kontynuacja procesu wypłat pomocy stabilizacyjnej.

10. Przewidywane warunki realizacji wyniku finansowego w roku 2017

Na osiągnięcie przez Kasę Krajową zaplanowanego wyniku finansowego w roku 2017 będą miały wpływ następujące czynniki wewnętrzne oraz zewnętrzne:

- stabilizacja rynkowych stóp procentowych w całym okresie 2017 roku;

- przewidywany wzrost stóp procentowych w pierwszym półroczu 2018 roku, który będzie miał wpływ na realizację wyników w 2017 roku ze względu na konieczność dostosowania struktury aktywów finansowych przed wystąpieniem zdarzenia;
- zmiany sytuacji na rynku skarbowych papierów wartościowych, które stanowią największą pozycję aktywów Kasy Krajowej i generują największą część przychodów;
- płynność systemu SKOK oraz sektora bankowego w Polsce, ze względu na utrzymywanie części środków na rachunkach i lokatach bankowych;
- prowadzenie polityki inwestycyjnej, mającej na celu wybór najbardziej optymalnych instrumentów dostępnych na rynku, w granicach określonych przez przepisy art. 37 i 38 ustawy o SKOK, dzięki której możliwe będzie osiągnięcie optymalnej stopy zwrotu;
- rozwój akcji depozytowej SKOK skutkujący pośrednim wzrostem pasywów Kasy Krajowej;
- ograniczenie i monitorowanie wysokości ponoszonych kosztów, w szczególności związanych z realizacją nowych przedsięwzięć biznesowych.

Na potencjalne zmniejszenie wyniku mogą wpływać takie okoliczności, jak:

- wpływ Ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych na rynek pieniężny;
- wzrost poziomu ryzyka operacyjnego instrumentów inwestycyjnych w związku ze zmianami sytuacji makroekonomicznej;
- polityka pieniężna kształtowana przez Radę Polityki Pieniężnej;
- wysokość deficytu budżetowego;
- wystąpienie osłabienia złotego;
- spadek rentowności instrumentów finansowych, w jakich lokowane są środki pozostające w dyspozycji Kasy Krajowej;
- nadpłynność sektora finansowego i obniżanie stawek kwotowania depozytów dla klientów instytucjonalnych, co może wpływać na wyniki podmiotów bazujących na przychodach odsetkowych; do grupy takich podmiotów należy Kasa Krajowa;
- wzrost należności przeterminowanych w całym sektorze instytucji kredytowych, co znajdzie odzwierciedlenie w sytuacji SKOK, a tym samym Kasy Krajowej;
- konkurencja ze strony pozostałych podmiotów rynku usług finansowych konkurujących o istotnie zmniejszoną na skutek recesji grupę „dobrych klientów” tzn. osób posiadających pracę i tym samym stały dochód;
- ryzyko odpisów aktualizujących pomoc udzieloną ze środków pochodzących z pożyczki TUW lub Obligacji SKOK Holding;
- ewentualnie niekorzystne rozstrzygnięcia sporów sądowych;
- ewentualne wystąpienie podwójnej odpowiedzialności z tytułu udziałów objętych w SKOK;
- ewentualny, ponadprzeciętnie wysoki, wzrost stóp procentowych, który może skutkować znaczącą obniżką wartości godziwej obligacji o stałej stopie procentowej.

11. Ocena realizacji „Kierunków działalności i zasad rozwoju Kasy Krajowej na lata 2015 – 2017”.

Rok 2016 był kolejnym rokiem realizacji „Kierunków działalności i zasad rozwoju Kasy Krajowej na lata 2015 – 2017”, przyjętych przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie w grudniu 2014 r. Dokument ten wyraża cele długoterminowe Kasy Krajowej, odpowiadające jej głównym obszarom działalności, a także przedstawia metody użyte do realizacji przyjętych celów.

Kierunki działalności Kasy Krajowej na lata 2015-2017 zostały przyjęte w szczególnym okresie w historii spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Zarówno ustawa o SKOK, w istotny sposób zmodyfikowana w roku 2013, jak i cztery rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla SKOK, zmieniły w sposób zasadniczy, funkcjonowanie zarówno SKOK, jak i Kasy Krajowej.

Trudna sytuacja Kas, zmuszonych do skoncentrowania się na budowie kapitałów i odzyskaniu finansowej stabilności, jeszcze mocniej podkreśla rolę Kasy Krajowej w zakresie udzielania pomocy stabilizacyjnej SKOK. W 2016 r. Kasa Krajowa kontynuowała udzielanie pomocy stabilizacyjnej SKOK we wszelkich możliwych formach.

W 2016 r. w dalszym ciągu prowadzona była adekwatna polityka zarządzania ryzykiem w Kasie Krajowej. Kontrole SKOK oparte były na ocenie ryzyka, doskonalone były procedury i metody kontroli.

Kasa Krajowa w 2016 r. w dalszym ciągu podejmowała działania, mające na celu zwiększenie udziału SKOK w wymianie informacji kredytowej i gospodarczej, tworzyła i aktualizowała standardy świadczenia usług, prowadzenia dokumentacji przez kasy oraz systemów informatycznych dla SKOK.

W roku sprawozdawczym na bieżąco monitorowane były procesy legislacyjne, zarówno na poziomie krajowym, jak i europejskim, gdzie zgłaszane były wnioski w zakresie właściwej regulacji działalności SKOK i Kasy Krajowej, a także wyrażane opinie o projektach aktów prawnych dotyczących działalności SKOK. Dodatkowo, na bieżąco, monitorowane było otoczenie prawne i biznesowe SKOK, ze szczególnym uwzględnieniem regulacji prawnych, zaleceń regulatora, zasad etycznych, dobrych praktyk oraz uznanych standardów międzynarodowych.

Cel polegający na utrzymaniu zaufania do spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych wśród ich członków oraz minimalizowaniu negatywnego wpływu zdarzeń, dotyczących poszczególne SKOK, na reputację wszystkich SKOK, realizowany był przede wszystkim poprzez działalność edukacyjną, opracowywanie standardów oraz pomoc finansową. Dodatkowo podejmowane były działania zmierzające do poprawy komunikacji w systemie SKOK, celem wypracowywania wspólnego stanowiska w kwestiach dotyczących funkcjonowania systemu, także w relacjach z nadzorem i regulatorem.

Wspieranie rozwoju SKOK w celu uzyskania udziału w rynku usług finansowych porównywalnego z rozwiniętymi systemami unii kredytowych na świecie, polegało przede wszystkim na wzmacnianiu podstaw finansowych działalności SKOK, a także podejmowaniu wspólnych działań dla podnoszenia efektywności i rentowności oraz w celu optymalizacji kosztów w ramach systemu SKOK.

Kontynuowany był rozwój usług świadczonych drogą elektroniczną oraz instrumentów płatniczych, w szczególności w zakresie wydawnictwa kart płatniczych i korzystania z nowoczesnych kanałów obsługi. W I kwartale 2016 r. wdrożono nową aplikację służącą do realizacji przelewów, która całkowicie zastąpiła dotychczasową. W dalszym ciągu, w 2016 r., kontynuowane były rozmowy z Narodowym Bankiem Polskim, w zakresie uzyskania bezpośredniego dostępu Kasy Krajowej do Krajowej Izby Rozliczeniowej, celem skrócenia terminów realizacji przelewów.

12. Raport dotyczący ryzyka

W 2016 r. dokonano w ramach przeglądu aktualizacji wewnętrznych regulacji dotyczących zarządzania ryzykiem w Kasie Krajowej. Zakończono prace nad wdrożeniem całego zakresu związanego z funkcjonowaniem Komitetu ds. Ryzyka w Kasie Krajowej.

Do głównych zadań Komitetu należy ocena ryzyk, na które narażona jest Kasa Krajowa, przedstawianie wniosków oraz wydawanie rekomendacji Zarządowi Kasy Krajowej, w związku z dokonaną oceną. W ramach prac tego Komitetu dokonywana jest także ocena klasyfikacji danego ryzyka pod względem jego istotności. Ponadto do zadań Komitetu należy:

- wspieranie Inspektora ds. zarządzania ryzykiem w pracach dotyczących polityki, procedur i instrukcji w zakresie zarządzania ryzykiem;

- inicjowanie działań w zakresie identyfikacji, pomiaru, oceny i monitorowania ryzyka.

W roku 2017 r. planowane jest dalsze doskonalenie systemu zarządzania ryzykiem w Kasie Krajowej.

Opis wybranych ryzyk identyfikowanych w działalności Kasy Krajowej:

- **Ryzyko utraty reputacji.** Ryzyko utraty reputacji definiowane jest jako ryzyko związane z negatywnym odbiorem wizerunku Kasy Krajowej przez klientów, kontrahentów, nadzorców, regulatorów oraz opinię publiczną. W przypadku działalności Kasy Krajowej z uwagi na specyfikę jej konstrukcji, ryzyko reputacji materializuje się głównie w przypadku negatywnych publikacji na temat spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, co także skutkuje negatywnym wizerunkiem zarówno Kasy Krajowej jak i całego sektora SKOK. Celem ograniczenia ryzyka, prowadzony jest bieżący monitoring publikacji prasowych dotyczących Kasy Krajowej oraz SKOK, a także sytuacji w kasach. W Kasie Krajowej funkcjonuje stanowisko Rzecznika Prasowego, którego celem jest m.in. prezentowanie stanowiska Kasy Krajowej dotyczących sytuacji Kasy Krajowej oraz SKOK, udzielanie odpowiedzi na zapytania kierowane od mediów, przygotowywanie materiałów i informacji do publikacji.

- **Ryzyko operacyjne.** Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest bieżące utrzymywanie poziomu ryzyka operacyjnego na dopuszczalnym poziomie, niezagrażającym prowadzonej działalności Kasy Krajowej.

Kasa Krajowa posiada odpowiednie procedury oraz Centrum Zapasowe umożliwiające kontynuację prowadzonej działalności w kluczowych obszarach związanych z prowadzeniem rozliczeń członków SKOK oraz składaniem zapytań kredytowych. W Kasie Krajowej zostały także wdrożone plany awaryjne służące przeciwdziałaniu i minimalizowaniu negatywnych skutków nieoczekiwanych zdarzeń, w tym ataków wewnętrznych i zewnętrznych, które mogą zaszkodzić funkcjonowaniu organizacji. W ramach zatwierdzonego harmonogramu, przeprowadzono testy planów ciągłości działania w Kasie Krajowej. Opracowano raport z analizy ryzyka operacyjnego, bezpieczeństwa informacji i plan postępowania z ryzykiem w Kasie Krajowej. W ramach ryzyka operacyjnego Kasa Krajowa identyfikuje następujące istotne ryzyka: ryzyko technologiczne i techniczne, ryzyko prawne, ryzyko bezpieczeństwa oraz ryzyko zdarzeń zewnętrznych (ciągłości działania).

- **Ryzyko płynności.** Celem zarządzania ryzykiem płynności jest ograniczanie ryzyka nie wywiązania się Kasy Krajowej z bieżących zobowiązań w wyniku niedopasowania przepływów finansowych.

Głównymi metodami zarządzania ryzykiem płynności są między innymi: codzienne, bieżące monitorowanie pozycji płynności finansowej Kasy Krajowej, rejestrowanie z jednej strony kwot i terminów zapadalności aktywów oraz kwot i terminów wymagalności pasywów. Z zestawienia pozycji aktywów i pasywów powstaje mapa płynności, pokazująca saldo przepływów pieniężnych w bieżącym dniu oraz w kolejnych dniach w przyszłości.

- **Ryzyko kredytowe.** Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest minimalizowanie ryzyka wystąpienia potencjalnej straty związanej z nieoczekiwanym niewykonaniem zobowiązania lub pogorszenia się zdolności kredytowej zagrażającej wykonaniu zobowiązania. W ramach ryzyka kredytowego Kasa Krajowa identyfikuje następujące ryzyka: ryzyko portfela kredytów standardowych, portfela papierów dłużnych oraz portfela depozytów. Głównymi metodami zarządzania ryzykiem kredytowym są:

- rozdzielenie funkcji analitycznych od decyzyjnych;
- badanie zdolności dłużników do wywiązania się zobowiązań;
- wymóg ustanawiania adekwatnych zabezpieczeń;
- określenie poziomów decyzyjnych w przypadku inwestycji finansowych;
- wyznaczanie limitów inwestycyjnych;
- systematyczne monitorowanie spłat zobowiązań.

- **Ryzyko cen instrumentów.** Celem zarządzania ryzykiem cen instrumentów jest ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub negatywnej zmiany wyniku finansowego w konsekwencji wrażliwości na zmiany cen instrumentów finansowych. Głównymi czynnikami wpływającymi na występowanie ryzyka cen instrumentów są:

- sytuacja makroekonomiczna;
- poziomy stóp procentowych w Polsce i na świecie;
- poziomy stawek rynkowych jak np. WIBID, WIBOR;
- sytuacja płynnościowa sektora bankowego w Polsce;
- podaż i popyt na rynkach giełdowym, papierów wartościowych, itp.

Główne metody zarządzania i ograniczania ryzyka cen instrumentów polegają na:

- odpowiednim doborze portfela instrumentów finansowych;
- odpowiednim kształtowaniu struktury aktywów i pasywów.

- **Ryzyko stopy procentowej.** Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub negatywnej zmiany wyniku finansowego w konsekwencji wrażliwości na zmiany stóp procentowych. W ramach ryzyka stopy procentowej, Kasa Krajowa identyfikuje następujące ryzyka: ryzyko bazowe, ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania, ryzyko opcji klienta.

Głównymi metodami zarządzania ryzykiem stopy procentowej są między innymi:

- polityka cenowa Zarządu Kasy Krajowej w zakresie oprocentowania depozytów i kredytów dla SKOK;
- powiązanie stóp procentowych instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, mających jednocześnie te same okresy przeszacowania;
- dopasowanie wielkości przeszacowywanych w danym czasie aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych.

13. Rezerwy tworzone na sprawy sądowe oraz odpisy aktualizujące.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 r. przeciwko Kasie Krajowej prowadzonych było 39 spraw cywilnych o charakterze odszkodowawczym o łącznej wartości przedmiotu sporu (bez odsetek) 283.954.904,13 zł.

Kwota powyższa jest w głównej mierze skutkiem:

- 1) pozwu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego o zasądzenie kwoty 269.844.877,74 zł wraz z odsetkami ustawowymi:
 - a) od kwoty 269.840.445,84 zł (stanowiącej – według powoda – należną BFG kwotę wolnych środków funduszu stabilizacyjnego) od dnia 24 lipca 2014 r. do dnia zapłaty,
 - b) od kwoty 4.431,90 zł (stanowiącej odsetki ustawowe za zwłokę w przekazaniu kwoty wolnych środków funduszu stabilizacyjnego w kwocie 888.814,37 zł) od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty;
- 2) pozwów jednego z Banków, jako następcy prawnego jednej z Kas, o łącznej wartości przedmiotu sporu (bez odsetek) 4.324.812,13 zł, związanych z zawieszeniem w okresie 2008-2009 działalności tej Kasy i ustanowieniem zarządcy komisarycznego;
- 3) pozwu Syndyka masy upadłości jednej z Kas o zasądzenie kwoty 9.280.123,79 wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 21 maja 2015 r. do dnia zapłaty, ewentualnie o zapłatę kwoty 4.544.303,64 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 02 marca 2015 r. do dnia zapłaty, z tytułu zwrotu wkładów na fundusz stabilizacyjny.

Zgodnie z oceną pełnomocników procesowych Kasy Krajowej 7 spośród wzmiankowanych spraw (w tym powództwo BFG) o łącznej wartości przedmiotu sporu 281.156.178,13 zł obarczonych jest niskim

ryzykiem, co wskazuje na duże prawdopodobieństwo oddalenia powództw, natomiast 32 sprawy o łącznej wartości przedmiotu sporu 2.798.726,00 zł obarczone są średnim ryzykiem (są to sprawy o odszkodowanie związane z zawieszeniem w okresie 2008-2009 działalności jednej z Kas i ustanowieniem zarządcy komisarycznego).

W dniu 23 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił, w pierwszej instancji, powództwo wskazanego Banku o zadośćuczynienie na kwotę 1.000.000 zł. Przy rozpoznawaniu apelacji powoda Sąd Apelacyjny w Gdańsku uznał, iż powstało zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, w związku z czym postanowieniem z dnia 14 marca 2017 r. przedstawił je do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

W dalszym ciągu nie została rozstrzygnięta sprawa z powództwa wskazanego Banku o zapłatę kwoty 708.894 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty z tytułu zapłaconych składek na fundusz reklamowo - promocyjny. Sprawa ta jest w dalszym ciągu zawieszona do czasu zakończenia postępowania w sprawie XV C 290/14 Sądu Okręgowego w Gdańsku (w uzasadnieniu postanowienia z dnia 15 czerwca 2016 r., sygn. akt XV C 925/14, Sąd Okręgowy stwierdził, że *„Wobec wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku z dnia 7 października 2015 r. wydanego przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku rozpoznający apelację od wyroku z dnia 22 stycznia 2015 r. wydanego w sprawie XV C 290/14 – postępowanie w tej sprawie nie jest zakończone. Zatem nie ma podstaw do podjęcia zawieszzonego postępowania ponieważ ważność postanowień par. 52 ust. 2 pkt 3 i par. 52 ust. 7 statutu pozwanej ma istotne znaczenie dla wyniku tej sprawy.”* W ocenie Kasy Krajowej powództwo o zapłatę ww. kwoty powinno zostać oddalone z uwagi na to, iż zgodnie z art. 409 k.c. obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu, co zdaniem Kasy Krajowej nie zachodziło.

Spośród spraw niemających charakteru odszkodowawczego, a mogących mieć wpływ na sytuację finansową Kasy Krajowej, należy wymienić powództwo jednej z Kas o ustalenie nieważności postanowień Statutu Kasy Krajowej dotyczących funduszu reklamowo - promocyjnego. Powództwo w tej sprawie zostało prawomocnie uwzględnione, niemniej Kasa Krajowa wniosła skargę kasacyjną. W dniu 27 lutego 2017 r. skarga kasacyjna Kasy Krajowej została przyjęta do rozpoznania przez Sąd Najwyższy.

Minimalna rezerwa zgodnie z „Procedurą tworzenia i rozwiązywania rezerw na sprawy sądowe” przyjętą uchwałą nr 3 Zarządu Kasy Krajowej z dnia 26 września 2016 r. wynosiła na dzień 31 grudnia 2016 r. kwotę 135.658,00 zł. Jednak wcześniejszą uchwałą nr 12 z dnia 03 sierpnia 2015 r. Zarząd Kasy Krajowej postanowił ustalić rezerwę z tytułu ewentualnych zobowiązań Kasy Krajowej wynikających ze spraw sądowych, w których Kasa Krajowa jest pozwaną lub współpozwaną, na kwotę 1.000.000 zł. Wartość tej rezerwy została utrzymana uchwałą nr 4 Zarządu Kasy Krajowej z dnia 17 lutego 2016 r.

Ponadto Kasa Krajowa utworzyła rezerwę w związku z ryzykiem zapłaty odsetek od niewypłaconych lokat jednej SKOK, na podstawie dyspozycji Syndyka masy upadłości z dnia 23 grudnia 2014 r., wynikającym z odmowy uznania dokonanego przez Kasę Krajową potrącenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym tej SKOK. Wysokość tej rezerwy wynosiła na dzień 31 grudnia 2016 r. kwotę 6.298.009,87 zł i odpowiadała kwocie odsetek wyliczonych od dnia 24 grudnia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2016 r. Kwestia dopuszczalności potrącenia wierzytelności Kasy Krajowej z wierzytelnościami SKOK jest przedmiotem sporu w postępowaniu upadłościowym SKOK.

14. Organy Kasy Krajowej

Organem zarządzającym Kasy Krajowej, zgodnie z art. 47 pkt 3 w zw. z art. 50 ustawy o SKOK oraz § 35 Statutu Kasy Krajowej, jest Zarząd. Zarząd Kasy Krajowej w 2016 r. do dnia 20 grudnia 2016 r. pracował w następującym składzie:

- Rafał Matusiak – Prezes,
- Katarzyna Uniwersał – Wiceprezes Zarządu,
- Zygfryd Schoenhoff – Członek Rady Nadzorczej, oddelegowany do pełnienia funkcji Wiceprezesa w Zarządzie.

8 listopada 2016 r. KNF jednogłośnie wyraziła zgodę na powołanie Pani Małgorzaty Gatz na stanowisko członka Zarządu Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej, a następnie Rada Nadzorcza Kasy Krajowej na posiedzeniu dnia 20 grudnia 2016 r., uchwałą nr 5 postanowiła powołać Panią Małgorzatę Gatz na członka Zarządu Kasy Krajowej i powierzyć jej funkcję Wiceprezesa Zarządu. W związku z powyższym Zarząd Kasy Krajowej od 20 grudnia 2016 r. pracował w składzie:

- Rafał Matusiak – Prezes;
- Katarzyna Uniwersał – Wiceprezes Zarządu;
- Małgorzata Gatz – Wiceprezes Zarządu.

W strukturze Kasy Krajowej funkcję organu nadzoru pełni Rada Nadzorcza. W roku 2016 Rada Nadzorcza Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej do dnia 25 czerwca 2016 r. działała w następującym składzie:

- Adam Jedliński – Przewodniczący;
- Jan Chmielewski – Sekretarz;
- Andrzej Gałązkiewicz – Skarbnik;
- Janusz Ossowski – Członek;
- Zygfryd Schoenhoff – Członek;
- Adam Byzdra – Członek.

W związku z tym, iż w 2016 r., upływała kadencja członków Rady Nadzorczej, podczas posiedzenia Walnego Zgromadzenia w dniu 25 czerwca 2016 r. została powołana nowa Rada Nadzorcza w następującym składzie:

- Adam Jedliński – Przewodniczący;
- Grzegorz Buczkowski – Wiceprzewodniczący;
- Lech Lamenta – Sekretarz;
- Bogdan Biś – Członek;
- Paweł Cioch – Członek;
- Andrzej Gałązkiewicz – Członek;
- Janusz Ossowski – Członek;
- Mirosław Pawełczyk – Członek;
- Zygfryd Schoenhoff – Członek.

Organem opiniodawczym Zarządu w zakresie dysponowania środkami funduszu stabilizacyjnego jest Komisja Funduszu Stabilizacyjnego, której głównym zadaniem jest opiniowanie wniosków SKOK o udzielenie pomocy stabilizacyjnej.

W 2016 r., skład Komisji Funduszu Stabilizacyjnego, do dnia 9 grudnia 2016 r. kształtował się następująco:

- Bogumił Krzyszczak – Przewodniczący;
- Ireneusz Więckowski – Wiceprzewodniczący;
- Jarosław Kazimierski – Sekretarz;
- Krzysztof Kwiatek – Członek;
- Marek Bąk – Członek;
- Joachim Nowak – Członek;
- Jan Kubik – Członek;
- Andrzej Sosnowski – Członek.

W związku z upływem kadencji Pana Jana Kubika skład Komisji Funduszu Stabilizacyjnego od dnia 10 grudnia 2016 r. kształtował się następująco:

- Bogumił Krzyszczak – Przewodniczący;
- Ireneusz Więckowski – Wiceprzewodniczący;
- Jarosław Kazimierski – Sekretarz;
- Krzysztof Kwiatek – Członek;
- Marek Bąk – Członek;
- Joachim Nowak – Członek;
- Andrzej Sosnowski – Członek.

Przy podejmowaniu najistotniejszych decyzji dotyczących zasad działania systemu SKOK, Zarząd Kasy Krajowej zasięga opinii osób, wchodzących w skład Komisji Planowania Strategicznego. W roku 2016 odbyły się 2 posiedzenia Komisji, które były poświęcone omówieniu aktualnych problemów dotyczących sektora SKOK.

W strukturze organów Kasy Krajowej działa także Sąd Koleżeński. W roku 2016 do Sądu nie wpłynęła żadna skarga.

15. Zdarzenia istotne, które nastąpiły po zakończeniu roku obrotowego.

Ze zdarzeń istotnych, które nastąpiły po zakończeniu roku obrotowego należy przede wszystkim wskazać:

- Ogłoszenie upadłości Wielkopolskiej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej na mocy postanowienia Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu XI Wydział Gospodarczy do Spraw Upadłościowych i Restrukturyzacyjnych z dnia 28 lutego 2017 r. – sygnatura akt XI GUp 54/17.
- Zawieszenie przez KNF z dniem 12 maja 2017 r. działalności Twojej SKOK oraz wystąpienie do właściwego Sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości tej Kasy.
- Zawieszenie przez KNF z dniem 2 czerwca 2017 r. działalności SKOK Nike oraz wystąpienie z wnioskiem do właściwego sądu o ogłoszenie upadłości tej Kasy.

16. Podsumowanie

Zarząd Kasy Krajowej stwierdza, że cele i zamierzenia Kasy Krajowej w roku 2016 zostały zrealizowane. Wypracowany w roku 2016 wynik finansowy przyczyni się do zwiększenia funduszu

stabilizacyjnego. Kasa Krajowa posiada pełną zdolność do regulowania swoich zobowiązań, a prawdopodobieństwo ziszczenia się zagrożeń dla niezakłóconego kontynuowania działalności, wskazanych we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego, jest ograniczone i niewielkie.

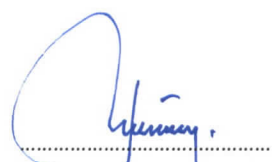
Członkom Rady Nadzorczej, Komisji Funduszu Stabilizacyjnego, Komisji Planowania Strategicznego oraz Sądu Koleżeńskiego, członkom Zarządów i Rad Nadzorczych wszystkich spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz pozostałych instytucji Systemu SKOK, a także pracownikom Kasy Krajowej, Zarząd Kasy Krajowej składa szczególne podziękowania za dotychczasową współpracę i wytrwałość.

Rafał Matusiak
Prezes Zarządu

Małgorzata Gatz
Wiceprezes Zarządu

Zygfryd Schoenhoff
Członek Rady Nadzorczej
Oddelegowany do pełnienia funkcji
Wiceprezesa w Zarządzie